

**“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ”
Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti**

**Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları
Müstəqil Auditorun Hesabatı ilə birlikdə**

31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il üzrə

Mündəricat

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə Müstəqil Auditorun Hesabatı

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat	2
Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	3
Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	4

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər

1. Qrup və onun əməliyyatları	5
2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri	5
3. Mühüm mühasibat uçotu qiymətləndirmələri və mühakimələri	18
4. Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər	21
5. Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni standartlar və düzəlişlər	22
6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və məhdudlaşdırılmış pul vəsaitləri	24
7. Ticarət və digər debitor borcları	24
8. Vergilər üzrə debitor borcları	24
9. Avans ödənişləri	25
10. Mal-material ehtiyatları	25
11. Ticarət və digər kreditör borcları	25
12. Kreditlər	26
13. Gəmilər, əsas vəsaitlər	27
14. Aktivdən istifadə hüququ və icarə öhdəlikləri	28
15. Ehtiyatlar	28
16. Səhm kapitalı və əlavə ödənilmiş kapital	29
17. Gəlirlərin kateqoriyalar üzrə təhlili	29
18. Xərclərin xüsusiyyətinə görə təhlili	30
19. Əlaqəli tərəflərlə qalıqlar və əməliyyatlar	30
20. Vergilər üzrə kreditör borcları	31
21. Mənfəət vergisi	31
22. Digər əməliyyat gəlirləri	33
23. Maliyyə xərcləri	33
24. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi	34
25. Potensial öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri	39
26. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr	40

Müstəqil Auditorun Hesabatı

“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” QSC-nin Rəhbərliyinə və Müşahidə Şurasına

Rəy

Biz “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” QSC-nin və onun törəmə müəssisələrinin (“Qrup”) 31 dekabr 2020-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir, konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici məlumatların icmalından ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2020-ci il tarixinə Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə nəticələrini və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına (“BAS”) uyğun olaraq apardıq. Bizim həmin standartlar üzrə öhdəliklərimiz hesabatımızın konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üzrə auditorun məsuliyyəti bölməsində təsvir olunur. Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının “Peşəkar mühasiblərin etika məcəlləsi”-nə (“MBESŞ Məcəlləsi”) uyğun olaraq biz Qrupdan müstəqillik və biz MBESŞ Məcəlləsinə uyğun olaraq etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin və Qrupun idarə edilməsinə cavabdeh olan şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Qrupu ləğv etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativ olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətlə bağlı məsələlərin (belə məsələlər varsa) açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Qrupun idarə edilməsinə cavabdeh olan şəxslər Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz ümumiyyətlə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu halda götürülməklə hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əsasında istifadəçilərin qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihələşdirir və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, saxtakarlıq, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər.
- ▶ Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə auditə aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman Qrupun daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub-olmaması haqqında nəticə çıxarıyıq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gələcəyimiz halda, biz auditor hesabatımızda konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Bizim nəticələr audit hesabatımızın tarixinədək əldə etdiyimiz audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Qrup daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə gətirib çıxara bilər.

- ▶ Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmununu, eləcə də konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk.
- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları haqqında rəy bildirmək üçün Qrupa daxil olan müəssisələrin maliyyə məlumatları və fəaliyyəti ilə bağlı kifayət qədər audit sübutlarını əldə edirik. Biz qrup auditinin yönləndirilməsi, nəzarət edilməsi, və nəticələrinə görə məsuliyyət daşıyıq. Biz audit rəyinə görə müstəsna məsuliyyət daşıyıq.

Biz digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları tərəfimizdən müəyyən olunduğu halda Qrupun idarə edilməsinə cavabdeh olan şəxslərin nəzərinə çatdırmalıyıq.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

18 mart 2021-ci il

Bakı, Azərbaycan

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat

31 dekabr 2020-ci il tarixinə

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Aktivlər			
Uzunmüddətli aktivlər			
Gəmilər, əsas vəsaitlər	13	897,863	839,661
Qeyri-maddi aktivlər		5,205	5,701
İstifadə hüququ olan aktivlər	14	2,286	2,467
Uzunmüddətli avans ödənişləri	9	-	3,570
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		905,354	851,399
Cari aktivlər			
Ticarət və digər debitor borcları	7	241,333	248,212
Mal-material ehtiyatları	10	89,546	85,634
Vergilər üzrə debitor borcları	8	15,043	10,550
Qısamüddətli avans ödənişləri	9	7,212	13,330
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6	4,743	3,087
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	6	99	54
Cəmi cari aktivlər		357,976	360,867
Cəmi aktivlər		1,263,330	1,212,266
Kapital			
Səhm kapitalı	16	440,051	440,051
Əlavə ödənilmiş kapital	16	90,000	80,000
Bölüşdürülməmiş mənfəət		502,306	457,263
Cəmi kapital		1,032,357	977,314
Öhdəliklər			
Uzunmüddətli öhdəliklər			
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	21	25,634	21,167
Uzunmüddətli kreditlər	12	12,727	17,172
Uzunmüddətli ehtiyatlar	15	6,332	5,911
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		44,693	44,250
Cari öhdəliklər			
Ticarət və digər kreditör borcları	11	102,722	89,478
Vergilər üzrə kreditör borcları	20	36,946	20,600
Qısamüddətli kreditlər	12	15,090	25,228
İcarə öhdəlikləri	14	13,204	10,509
Cari ehtiyatlar	15	10,667	7,269
Uzunmüddətli kreditlərin cari hissəsi	12	4,235	35,524
Müqavilə öhdəlikləri		3,416	2,094
Cəmi cari öhdəliklər		186,280	190,702
Cəmi öhdəliklər		230,973	234,952
Cəmi kapital və öhdəliklər		1,263,330	1,212,266

18 mart 2021-ci il tarixində maliyyə hesabatlarını Qrupun adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Cənab Rauf Vəliyev
Sədr

Cənab Cəlal Fərəcli
Sədr müavini – İqtisadi məsələlər üzrə

Əlavə edilən qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat

31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il üzrə

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	2020	2019
Gəlirlər	17	421,049	479,192
Satışların maya dəyəri	18	(259,559)	(300,065)
Ümumi mənfəət		161,490	179,127
Ümumi və inzibati xərclər	18	(40,860)	(51,485)
Sosial xərclər	18	(12,542)	(12,354)
Digər əməliyyat gəliri	22	19,602	32,118
Digər əməliyyat xərcləri	18	(61,369)	(56,672)
Gəmilərin, əsas vəsaitlərin silinməsindən gəlir/(zərər)		71	(70)
Törəmə müəssisələrin silinməsindən zərər		(559)	-
Məzənnə fərqiindən gəlir/(zərər)		(1,951)	157
Əməliyyat fəaliyyətindən mənfəət		63,882	90,821
Maliyyə xərcləri		(2,680)	(1,288)
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət	23	61,202	89,533
Mənfəət vergisi xərci		(16,159)	(25,660)
İl üzrə mənfəət		45,043	63,873
İl üzrə digər ümumi gəlir	21	-	-
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		45,043	63,873

Əlavə edilən qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat**31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Səhm kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi
1 yanvar 2019-cu il tarixinə qalıq	440,051	36,000	514,937	990,988
II üzrə cəmi ümumi gəlir	-	-	63,873	63,873
Əlavə ödənilmiş kapitalda artım (Qeyd 16)	-	44,000	-	44,000
Səhmdara ödənilmiş dividend (Qeyd 9)	-	-	(121,547)	(121,547)
31 dekabr 2019-cu il tarixində qalıq	440,051	80,000	457,263	977,314
II üzrə cəmi ümumi gəlir	-	-	45,043	45,043
Əlavə ödənilmiş kapitalda artım (Qeyd 16)	-	10,000	-	10,000
31 dekabr 2020-ci il tarixində qalıq	440,051	90,000	502,306	1,032,357

Əlavə edilən qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəketi haqqında hesabat**31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	2020	2019
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəketi			
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət		61,202	89,533
Aşağıdakılar üzrə düzəlişlər			
Gəmilərin, əsas vəsaitlərin köhnəlməsi və istifadə hüququ olan aktivlər	13, 14	74,446	79,000
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası və dəyərsizləşməsi	18	807	675
Ticarət və digər debitor borcları üzrə gözlənilən kredit zərərləri	7	-	3,501
Xalis məzənnə fərqi		(590)	103
Gəmilərin, əsas vəsaitlərin silinməsindən zərərlər		-	70
Maliyyə xərcləri	23	2,680	1,196
Törəmə müəssisənin silinməsi üzrə zərərlər		559	-
Dövriyyə kapitalında dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəketi		139,104	174,078
Ticarət və digər debitor borclarında azalma/(artım)	7	7,579	(72,102)
Mali-materyal ehtiyatlarında artım	10	(3,912)	(3,020)
Avans ödənişlərində azalma/(artım)	9	13,258	(586)
Vergilər üzrə debitor borclarında artım/azalma	8	(4,493)	11,485
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitlərində artım/azalma	6	(45)	248
Ticarət və digər kreditor borclarında (azalma)	11	(55,407)	(43,139)
Müqavilə öhdəliklərində artım/(azalma)		1,322	(14,941)
Ehtiyatlarda artım/(azalma)	15	3,819	(1,005)
Vergilər üzrə kreditor borclarında artım	20	22,911	11,060
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olmuş pul vəsaitləri		124,136	62,078
Ödənilmiş mənfəət vergisi	20, 21	(18,236)	(13,568)
Ödənilmiş faizlər		(1,669)	(3,272)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olmuş xalis pul vəsaitlərinin hərəketi		104,231	45,238
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəketi			
Gəmilərin, əsas vəsaitlərin alınması	13	(65,037)	(94,740)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(333)	(2,290)
Dənizçilər poliklinikasının silinməsi		(6)	-
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəketi		(65,376)	(97,030)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəketi			
Uzunmüddətli kreditlərdən daxilolmalar	12	-	1,435
Qısamüddətli kreditlərdən daxilolmalar	12	6,000	32,461
Uzunmüddətli kreditlərin ödənilməsi	12	(4,235)	(15,842)
Qısamüddətli kreditlərin ödənilməsi	12	(48,042)	(16,233)
Əlavə ödənilmiş kapitalda artım	16	10,000	44,000
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə daxil olmuş xalis pul vəsaitlərinin hərəketi		(36,277)	45,821
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım		2,578	(5,971)
Xalis məzənnə fərqi		(922)	(937)
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6	3,087	9,995
İlin sonuna pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		4,743	3,087

Əlavə edilən qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Qrup və onun əməliyyatları

“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti (“Şirkət”) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin yaradılması haqqında 22 oktyabr 2013-cü il tarixli 6 nömrəli və “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin fəaliyyətinin təşkili haqqında 10 yanvar 2014-cü il tarixli 213 nömrəli Sərəncamlarına əsasən, Azərbaycan Dövlət Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi (“ADXDG”) və Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin (“ARDNŞ”) Xəzər Dəniz Neft Donanmasının (“XDND”) birləşdirilərək yenidən təşkil olunması yolu ilə yaradılıb. İki şirkət iqtisadiyyatda köklü struktur islahatlarının davam etdirilməsi, dəniz gəmiçiliyi sahəsində yerli və beynəlxalq daşımalarda artırılması, Azərbaycanın rəqabət qabiliyyətinin və tranzit potensialının gücləndirilməsi, eləcə də dövlətə məxsus gəmiçilik şirkətlərinin mərkəzləşdirilmiş qaydada idarə edilməsindən sinerjilərin əldə edilməsi məqsədilə birləşdirilmişdir.

Şirkət və onun törəmə müəssisələri hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında birlikdə Qrup adlandırılır. Qrupun tərkibinə 7,003 nəfər tam ştat işçisi olan dəniz xidməti-köməkçi və ticarət donanmaları, iki gəmi təmiri zavodu, istehsal xidmətləri və sosial inkişaf idarələri, eləcə də logistika xidmətləri, dənizçilik üzrə təhsil, təmir, tikinti, quraşdırma və layihələşdirmə işlərini göstərən müəssisələr daxildir.

31 dekabr 2020-ci və 2019-cu il tarixlərinə Qrupa yekun nəzarəti Azərbaycan Respublikasının hökuməti (“Dövlət”) həyata keçirir.

Qrupun rəsmi ünvanı: Azərbaycan, Bakı, M.Ə. Rəsulzadə küç., 5.

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası

Şirkətin və onun törəmə müəssisələrinin (birlikdə “Qrup” adlandırılır) hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları Komitəsinin (“MUBSK”) buraxdığı Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun olaraq hazırlanmışdır. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında tətbiq edilmiş əsas mühasibat uçotu prinsipləri aşağıda təqdim olunur. Həmin prinsiplər təqdim olunmuş bütün dövrlərə ardıcıl qaydada tətbiq edilmişdir. Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında bütün məbləğlər min Azərbaycan Manatı (“AZN”) ilə təqdim edilir.

İnvestisiya əmlakı, müəyyən ofis əmlakı (əsas vəsaitlər kimi təsnif edilmiş), törəmə maliyyə alətləri, satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri, mümkün kompensasiya və qeyri-nağd formada bölüşdürmə üzrə öhdəlik istisna olmaqla, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları ilkin maya dəyəri prinsipi əsasında hazırlanmışdır. Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əvvəlki dövrlər üzrə müqayisəli məlumatlar təqdim edilir.

Konsolidasiya prinsipi

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2020-ci il tarixinə Şirkətin və onun törəmə müəssisələrinin maliyyə hesabatlarından ibarətdir.

Törəmə müəssisələr Qrupun fəaliyyətindən fayda əldə etmək məqsədilə maliyyə və əməliyyat siyasətlərini idarə etməkdən ibarət nəzarəti olan və səsvermə hüquqlarının yarısından çox iştirak payına sahib olan bütün müəssisələrdir. Xüsusilə, Qrup investisiya obyektinə yalnız və yalnız o halda nəzarət edir ki, Qrup:

- ▶ investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququna malik olsun (yəni mövcud olan səsvermə hüquqları hazırda investisiya obyektinin müvafiq fəaliyyətini idarə etmək imkanını versin);
- ▶ investisiya obyektində iştirakla bağlı risk və ya dəyişən gəlirlər əldə etmək hüququna malik olsun;
- ▶ gəlirlərə təsir göstərmək üçün investisiya obyektini üzrə nəzarəti istifadə etmək imkanına malik olsun.

Qrup investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququnun olub-olmadığını o halda yenidən qiymətləndirir ki, fakt və şəraitlər üç nəzarət elementindən bir və ya bir neçəsində dəyişiklik əlamətinin olduğunu göstərsin. Törəmə müəssisənin konsolidasiyası Qrup törəmə müəssisə üzərində nəzarət əldə edəndə başlayır və Qrup törəmə müəssisə üzrə nəzarəti itirəndə başa çatır. Törəmə müəssisənin il ərzində əldə edilmiş və ya silinmiş aktivləri, öhdəlikləri, gəlir və xərcləri Qrupun onun üzərində nəzarəti əldə etdiyi tarixdən başlayaraq və həmin nəzarətin başa çatdığı tarixə qədər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Konsolidasiya prinsipi (davamı)

Lazım olduqda, istifadə edilən uçot siyasətinin Qrupun qəbul etdiyi uçot siyasətinə uyğun olması üçün törəmə müəssisələrin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir. Qrupun üzvləri arasında olan əməliyyatlarla əlaqədar bütün qrupdaxili aktivlər və öhdəliklər, kapital, gəlir, xərc və pul vəsaitlərinin hərəkəti konsolidasiya zamanı bütünlüklə silinir.

Törəmə müəssisənin mülkiyyət payında nəzarətin itirilməsi ilə nəticələnməyən dəyişiklik kapital əməliyyatı kimi uçota alınır.

Qrup törəmə müəssisə üzərində nəzarət hüququnu itirirsə, bu zaman o, əlaqəli aktivlərin (o cümlədən qudvilin), öhdəliklərin, qeyri-nəzarət iştirak payının və kapitalın digər komponentlərinin tanınmasını dayandırır; nəticədə əldə edilən gəlir və ya zərər mənfəət və ya zərərdə tanınır. Qalan investisiyalar ədalətli dəyərle tanınır.

Cari və uzunmüddətli təsnifat

Qrup konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aktiv və öhdəlikləri cari/uzunmüddətli təsnifat əsasında təqdim edir. Aktiv aşağıdakı hallarda cari aktiv kimi təsnif edilir:

- ▶ Normal əməliyyat dövründə satılması gözlənilir və ya satılması və ya istifadəsi planlaşdırılır;
- ▶ Əsasən ticarət məqsədləri üçün saxlanılır;
- ▶ Hesabat tarixindən on iki ay sonra reallaşdırılması gözlənilir; və ya
- ▶ Hesabat tarixindən sonra ən azı on iki ay ərzində öhdəliyi ödəmək üçün mübadiləsi və ya istifadəsi məhdudlaşdırıldığı hallar istisna olmaqla pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentidir.

Bütün digər aktivlər uzunmüddətli aktivlər kimi təsnif edilir.

Öhdəlik aşağıdakı hallarda cari öhdəlik kimi təsnif edilir:

- ▶ Normal əməliyyat dövründə ödənilməsi gözlənilir;
- ▶ Əsasən ticarət məqsədləri üçün saxlanılır;
- ▶ Hesabat tarixindən sonra on iki ay ərzində ödənilməlidir; və ya
- ▶ Hesabat tarixindən sonra ən azından on iki ay ərzində öhdəliyin ödənilməsinə təxirə salmaq üçün şərtsiz hüquq yoxdur.

Qrup bütün digər öhdəlikləri uzunmüddətli öhdəliklər kimi təsnif edir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri uzunmüddətli aktiv və öhdəliklər kimi təsnif edilir.

Müəssisələrin birləşməsi

Müəssisələrin birləşməsi alış metodunu tətbiq etməklə uçota alınır. Alışın dəyəri alış tarixində ədalətli dəyərle ölçülən köçürülmüş ödəniş məbləğinin və əldə edilən müəssisədə qeyri-nəzarət payının cəmi kimi ölçülür. Müəssisələrin birləşməsi üçün alıcı əldə edilən müəssisədə qeyri-nəzarət iştirak payını ədalətli dəyərle, yaxud da əldə edilən müəssisənin müəyyən edilə bilən xalis aktivlərindəki payına proporsional olaraq qiymətləndirir. Çəkilməmiş alış məsrəfləri xərclərə silinir və inzibati xərclərə daxil edilir. Qrup hər hansı müəssisəni satın aldıqda, münasib təsnifləşdirmə və təyin etmə məqsədilə maliyyə aktivlərini və öhdəliklərini müqavilə şərtləri, iqtisadi şərait, alış tarixində mövcud olan digər uyğun şərtlər əsasında qiymətləndirməlidir. Buna əldə edilən müəssisə tərəfindən əlaqədar törəmə alətlərin əsas müqavilədə ayrılması da aid edilir.

Müəssisələrin mərhələlərlə birləşdirilməsi zamanı alıcı müəssisənin satın alınan müəssisədə əvvəllər mövcud olan iştirak payı alış tarixində ədalətli dəyərle yenidən ölçülür və nəticədə yaranan gəlir və ya zərər müvafiq olaraq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Müəssisələrin birləşməsi (davamı)

Ümumi nəzarət altında olan müəssisələrlə birləşmələr

Ümumi nəzarət altında olan müəssisələrlə birləşmələrə Qrup mühasibat uçotunun alış metodunu tətbiq edir.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Şirkətin və onun törəmə müəssisələrinin funksional valyutası Azərbaycan Manatıdır, çünki Qrupun gəlirləri, xərcləri, alınmış mal-material ehtiyatları və öhdəliklərinin əhəmiyyətli hissəsinin qiymətləndirilməsi, çəkilməsi, ödənilməsi və ya digər yolla ölçülməsi Azərbaycan Manatı ilə həyata keçirilir.

Qrupun müəssisələrinin Qrupun funksional valyutasından fərqli olan valyutalarla aparılan və Qrupun funksional valyutası ilə ölçülməmiş əməliyyatları aşağıdakı şəkildə çevrilir:

- ▶ Qrupun müvafiq müəssisəsinin funksional valyutası ilə ölçülməyən monetar aktiv və öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın tarixinə qüvvədə olan yekun məzənnəyə əsasən həmin müəssisənin funksional valyutasına çevrilir;
- ▶ Hər bir mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat üzrə gəlir və xərclər orta məzənnə ilə yenidən qiymətləndirilir (həmin orta məzənnə əməliyyat tarixinə məzənnələrin məcmu təsirinə əsaslı şəkildə yaxın olmadıqda, gəlir və xərclər əməliyyat tarixinə qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilir).

Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutalarında yenidən ölçülmə nəticəsində yaranan məzənnə gəlir və zərərləri konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər hesabatında tanınır.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan əsas valyuta məzənnələri: 1 ABŞ dolları = 1.7000 AZN, 1 Avro = 2.0890 AZN, 1 RUB = 0.0231 AZN, 1 Türk lirəsi = 0.2305 AZN (31 dekabr 2019-cu il: 1 ABŞ dolları = 1.7000 AZN, 1 Avro = 1.9035 AZN, 1 RUB = 0.0274 AZN, 1 Türk lirəsi = 0.2858 AZN).

Maliyyə alətləri – əsas qiymətləndirmə üsulları

Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyerdə və ya amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından alınə bilən və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödənilə bilən məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- ▶ aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- ▶ əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

Qrupun əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivin və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülür və ehtimal edilir ki, bazar iştirakçıları bu zaman öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər.

Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının, aktivin maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya həmin aktivin maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla, iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Qrup mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Maliyyə alətləri – əsas qiymətləndirmə üsulları (davamı)

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyəri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

- ▶ Səviyyə 1 – Oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kvotasiya edilmiş (təshih edilməmiş) qiymətləri mövcud olanlar.
- ▶ Səviyyə 2 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları.
- ▶ Səviyyə 3 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında dövrü şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Qrup hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

İlkin dəyər alışı tarixinə aktivi almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitləri və ya pul vəsaitləri ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş digər resursların ədalətli dəyərini əks etdirir və əməliyyat xərclərini ehtiva edir. İlkin dəyərlə qiymətləndirmə yalnız bazar qiymətləri olmayan və ədalətli dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilməyən pay alətlərindəki investisiyalara tətbiq edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə bağlıdır. Əlavə xərclər əməliyyatın həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalарına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri əməliyyat xərclərinə daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş maya dəyəri əsas məbləğin qaytarılmasını çıxmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə gözlənilən kredit zərərləri (GKZ) üçün ehtiyatı çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya olunmuş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərində daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər xaric olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spreadini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilən faiz dərəcəsidir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərini hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir. İlkin tanınma zamanı alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş aktivlər üçün effektiv faiz dərəcəsi kredit riski nəzərə alınaraq uyğunlaşdırılır, yəni müqavilə üzrə ödənişlər deyil, ilkin tanınmada gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsasən hesablanır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Maliyyə aktivləri

İlkin tanınma və ölçmə

Maliyyə aktivləri ilkin tanınmada sonradan amortizasiya hesablanmış dəyərlə, digər ümumi gəlir (DÜG) vasitəsilə ədalətli dəyərlə tanınan aktivlər və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən alətlər kimi təsnifləşdirilir.

İlkin tanınmada maliyyə aktivlərinin təsnifatı maliyyə aktivləri üzrə müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş pul vəsaitlərinin hərəkətinin xüsusiyyətlərindən və Qrupun bunları idarə etmək üçün seçdiyi biznes modeldən asılıdır. Əhəmiyyətli maliyyələşdirmə komponentinin daxil olmadığı və ya Qrupun praktik vasitənin tətbiq etdiyi ticarət debitor borcları istisna olmaqla Qrup ilk öncə maliyyə aktivlərini ədalətli dəyərlə ölçür və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən alətlər kimi tanınan aktivlər üçün əməliyyat xərclərini əlavə edir. Əhəmiyyətli maliyyələşdirmə komponentinin daxil olmadığı və ya Qrupun praktik vasitənin tətbiq etdiyi ticarət debitor borcları 15 sayılı MHBS əsasında müəyyənləşdirilən əməliyyat qiyməti ilə ölçülür.

Maliyyə aktivinin amortizasiya dəyəri ilə və ya DÜG vasitəsilə ədalətli dəyərlə təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi üçün qalan əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsini (“YƏMFÖ”) təşkil edən pul vəsaitlərinin hərəkəti yaradılmalıdır. Bu qiymətləndirməyə “YƏMFÖ testi” deyilir və bu, hər bir alət üzrə ayrıca aparılır.

Qrupun maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün seçdiyi biznes modeli, onun pul vəsaitlərinin hərəkətini yaratmaq məqsədilə maliyyə aktivlərinin idarəedilməsi metodunu təsvir edir. Başqa sözlə, Qrupun biznes modeli pul vəsaitlərinin hərəkətinin müqavilədən, maliyyə aktivlərinin satışından və ya onların hər ikisindən yaranacağını müəyyən edir.

Qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması əməliyyatları alqı-satqı tarixində, yəni Qrup aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır.

Sonrakı ölçülmə

Sonrakı ölçülmə məqsədilə maliyyə aktivləri 4 kateqoriyaya təsnifləşdirilir:

- ▶ Amortizasiya olunmuş dəyərlə maliyyə aktivləri (borc alətləri);
- ▶ Məcmu gəlirləri və zərərləri yenidən bölüşdürməklə DÜG vasitəsilə ədalətli dəyərlə maliyyə aktivləri (borc alətləri);
- ▶ Uçotdan çıxarılanda məcmu gəlirləri və zərərləri yenidən bölüşdürmədən DÜG vasitəsilə ədalətli dəyərlə maliyyə aktivləri (kapital alətləri);
- ▶ Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən maliyyə aktivləri.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə maliyyə aktivləri (borc alətləri)

Bu kateqoriya Qrupa daha uyğundur. Aşağıdakı hər iki şərt yerinə yetirilərsə, Qrup maliyyə aktivini amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçməlidir:

- ▶ Maliyyə aktivini biznes modeli çərçivəsində və onlarla bağlı müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq məqsədilə saxlanılır; və
- ▶ Maliyyə aktivini üzrə müqavilə şərtləri müəyyən olunmuş tarixlərdə qalan əsas məbləğ üzrə əsas vəsaitlərdən və faizdən ibarət olan pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə maliyyə aktivləri sonradan Effektiv Faiz Dərəcəsi (EFD) metodundan istifadə etməklə ölçülür və dəyərsizləşmə hesablanır. Gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə aktiv uçotdan çıxarılanda, dəyişiklik ediləndə və ya dəyərsizləşəndə tanınır.

Qrupun amortizasiya hesablanmış dəyərlə maliyyə aktivlərinə ticarət debitor borcları daxildir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Aşağıdakı hər iki şərt yerinə yetirilərsə, Qrup borc alətlərini DÜG ilə ədalətli dəyərle ölçməlidir:

- ▶ Maliyyə aktivini biznes modeli çərçivəsində və onlarla bağlı həm müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq, həm də satılmaq məqsədilə saxlanılır; və
- ▶ Maliyyə aktivini üzrə müqavilə şərtləri müəyyən olunmuş tarixlərdə qalan əsas məbləğ üzrə əsas vəsaitlərdən və faizdən ibarət olan pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

DÜG ilə ədalətli dəyərle borc alətləri üçün faiz gəliri, xarici valyutanın yenidən qiymətləndirilməsi və dəyərsizləşmə zərərləri və ya qaytarmalar mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır və amortizasiya hesablanmış dəyərle maliyyə aktivləri ilə eyni qaydada hesablanır. Ədalətli dəyerdə qalan dəyişikliklər DÜG ilə tanınır. Uçotdan çıxarılanda DÜG-də tanınmış məcmu ədalətli dəyerdə dəyişiklik mənfəət və ya zərəre yenidən bölüşdürülür.

Qrupun DÜG ilə ədalətli dəyərle borc alətləri mövcud deyil.

DÜG ilə ədalətli dəyərle maliyyə aktivləri (kapital alətləri)

İlkin tanınmada Qrup 32 sayılı “*Maliyyə alətləri: Təqdimatı*” adlı MUBS əsasında kapital tərifinə uyğun olan bəzi kapital investisiyalarını ticarət üçün saxlanılan alətlər kimi deyil, kapital alətləri kimi təsnif etmək üçün yekun seçim edə bilər. Belə təsnifat alətlər üzrə fərdi şəkildə müəyyən edilir.

Bu kapital alətləri üzrə gəlir və zərərlər heç zaman mənfəət və ya zərəre aid edilmir. Ödəmə hüququ müəyyən ediləndə, dividendlər mənfəət və ya zərərdə digər gəlir kimi tanınır. Lakin Qrup alətin dəyərinin bir hissəsinin qaytarılması olan belə daxilolmalardan faydalanırsa, belə gəlirlər DÜG-də tanınır. DÜG vasitəsilə ədalətli dəyərle kapital alətləri üzrə dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi aparılır.

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri

Qrupun saxladığı ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivlərinə ticarət üçün saxlanılan maliyyə aktivləri, ilkin tanınmada ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri və ya ədalətli dəyərle ölçülməsi mütləq olan aktivlər daxildir. Yaxın zamanda satış və ya yenidən alış məqsədi ilə əldə olunarsa, maliyyə aktivləri ticarət üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif olunur. Effektiv hecinəq alətləri kimi təyin olunmayan törəmə alətlər, o cümlədən ayrılmış əlaqədar törəmə alətlər də satış üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif olunur. Yalnız əsas məbləğ və faizlərin ödənilməsinə təşkil etməyən pul vəsaitlərinin hərəkətini yaradan maliyyə aktivləri, biznes modeldən asılı olmayaraq, mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle təsnifləşdirilir. Borc alətlərinin amortizasiya hesablanmış dəyərle və ya DÜG vasitəsilə ədalətli dəyərle təsnifləşdirilməsi üçün yuxarıda təsvir edilən meyarlara baxmayaraq borc alətləri, bununla uçot uyğunsuzluğu aradan qaldırılır və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaldılırsa, ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri kimi təyin edilə bilər.

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ədalətli dəyərle tanınır, ədalətli dəyerdə xalis dəyişikliklər isə mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır.

Hibrid müqavilənin tərkib hissəsi olan, maliyyə öhdəliyini və ya qeyri-maliyyə əsas müqaviləni ehtiva etdirən asılı törəmə alət, aşağıdakı hallarda əsas müqavilədən ayrılır və ayrıca alət kimi uçota alınır: iqtisadi xüsusiyyətlər və risklər əsas müqavilə ilə sıx əlaqəli deyildir, asılı törəmə alətlə eyni şərtləri olan ayrıca alət törəmə alət anlayışına uyğundur və hibrid müqavilə ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilməyən alət kimi ölçülmür. Asılı törəmə alətlər ədalətli dəyərle ölçülür, ədalətli dəyerdə dəyişikliklər mənfəət və ya zərərdə tanınır. Müqavilə əsasında tələb olunacaq pul vəsaitlərinin hərəkətini əhəmiyyətli dərəcədə dəyişən müqavilənin şərtlərində dəyişiklik olanda və ya maliyyə aktivini ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən aktivlər kateqoriyasından xaric yenidən təsnifləşdiriləndə yenidən qiymətləndirmə aparılır.

Maliyyə aktivinə dair əsas müqaviləni ehtiva etdirən hibrid müqavilə daxilində asılı törəmə alət ayrıca uçota alınmır. Maliyyə aktivini, asılı törəmə alətlə birlikdə, tam şəkildə ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən maliyyə aktivini kimi təsnifləşdirilməlidir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Uçotdan çıxarma

Maliyyə aktivini (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan (yeni Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatından) çıxarılır:

- ▶ Aktivdən pul vəsaitlərini əldə etmək hüquqlarının müddəti başa çatmışdır;
- ▶ Qrup özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya üzərinə aktivdən pul vəsaitlərini "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və ya Qrup: (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmüş; (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini nə köçürmüş, nə də özündə saxlamış, lakin aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdür.

Qrup aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu köçürdükdə və ya "tranzit" razılaşmasına qoşulduqda, mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaları saxlayıb-saxlamadığını və nə dərəcədə saxladığını qiymətləndirir. Qrup nə aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmüş, nə də özündə saxlamışdırsa, nə də aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdürsə, aktiv Qrupun həmin aktivdə davam edən iştirakı həddində əks etdirilir. Bu halda Qrup əlaqəli öhdəliyi də tanıyır. Köçürülmüş aktiv və əlaqəli öhdəlik Qrupun saxladığı hüquq və öhdəlikləri əks etdirən əsaslarla ölçülür.

Aktivdə iştirakın köçürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri və Qrupdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən daha az olanı ilə ölçülür.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Qrup ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunmayan bütün borc alətləri üçün gözlənilən kredit zərərləri (GKZ) üçün ehtiyatı tanıyır. GKZ müqaviləyə uyğun olaraq ödəniləcək müqavilədə nəzərdə tutulan pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə Qrupun alınmasını gözlədiyi bütün pul vəsaitlərinin hərəkəti arasında fərq ilkin effektiv faiz dərəcəsinə yaxın dərəcə ilə diskontlaşdırmaqla müəyyən edilir.

GKZ iki mərhələdə müəyyən edilir. İlkin tanınmadan sonra kredit riski əhəmiyyətli artmayan kredit öhdəlikləri üçün GKZ növbəti 12 aylıq dövr ərzində mümkün olan defolt hadisəsindən irəli gələn kredit zərərləri üçün ayrılır (12 aylıq GKZ). İlkin tanınmadan sonra kredit riski əhəmiyyətli artan kredit öhdəlikləri üzrə kredit ehtiyatı aktivin qalan müddəti ərzində yaranması gözlənilən kredit zərərlərinə (aktivin müddəti ərzində gözlənilən kredit zərəri və ya AMəGKZ) əsaslanır.

Ticarət debitor borcları və müqavilə aktivləri üçün Qrup GKZ-nin hesablanması sadələşdirilmiş yanaşma tətbiq edir.

Beləliklə, Qrup kredit riskində dəyişiklikləri izləmir, əvəzinə hər hesabat tarixində AMəGKZ əsasında kredit zərərinə tanıyır. Qrup debitorlara və iqtisadi mühitə xas olan perspektiv amilləri nəzərə almaqla düzəliş edilmiş Qrupun keçmiş dövrlər üzrə kredit zərəri əsasında ehtiyat matrisasını yaratmışdır.

DÜG ilə ədalətli dəyərlə borc alətləri üçün Qrup aşağı kredit riskinin sadələşdirilməsini tətbiq edir. Hər bir hesabat tarixində Qrup lazımsız xərc və ya səy sərf etmədən əldə edilə bilən bütün əsaslı və təsdiqlənən məlumatlardan istifadə edərək borc alətinin aşağı kredit riskinə məruz qalıb-qalmadığını qiymətləndirir. Belə qiymətləndirmə apararkən Qrup borc alətinin daxili kredit reytingini yenidən qiymətləndirir. Bundan əlavə, Qrup müqavilə ödənişləri 30 gündən çox gecikdiriləndə kredit riskində əhəmiyyətli artımın mövcud olduğunu hesab edir.

Müqavilə ödənişlərində 90 gün gecikmə yaşanarsa, Qrup maliyyə aktivinin defolta uğradığını hesab edir. Lakin müəyyən hallarda, Qrupun saxladığı hər hansı kredit təminatları nəzərə alındıqdan əvvəl müqavilə üzrə qalan məbləğlərin tam şəkildə əldə edilə bilməsi ehtimalının zəif olduğuna işarə edən daxili və ya xarici məlumat mövcud olduğu təqdirdə maliyyə aktivini üzrə defoltun baş verdiyi hesab edilə bilər. Maliyyə aktivini müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş pul vəsaitlərinin hərəkətinin bərpa ediləcəyi əsaslı olaraq gözlənilməyəndə silinir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Maliyyə öhdəlikləri

İlkin tanınma və ölçmə

Maliyyə öhdəlikləri ilkin tanınma zamanı, müvafiq olaraq, ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri, kreditlər və borc öhdəlikləri və ya effektiv hecinqdə hecinq aləti kimi təyin olunmuş törəmə alətləri kimi təsnif edilir.

Maliyyə öhdəlikləri ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanınır və kreditlər, borclar və kreditor borcları halında birbaşa aid edilən əməliyyat xərcləri çıxılır. Qrupun maliyyə öhdəliklərinə ticarət və digər kreditor borcları, qısamüddətli və uzunmüddətli kreditlər daxildir.

Sonrakı ölçmə

Maliyyə öhdəliklərinin ölçülməsi onların aşağıda göstərilən təsnifatından asılıdır:

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri və ticarət üçün saxlanılan maliyyə öhdəlikləri və ilkin tanınmada Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri kimi təyin edilmiş maliyyə öhdəlikləri daxildir.

Maliyyə öhdəlikləri yaxın zamanda geri alınmaq məqsədilə qəbul edilirsə ticarət üçün saxlanılan öhdəliklər kimi təsnifləşdirilir. Bu kateqoriyaya eyni zamanda 9 sayılı MHBS-də müəyyən edildiyi qaydada hecinq münasibətlərində hecinq aləti kimi təyin olunmayan törəmə maliyyə alətləri daxildir. Ayrılmış əlaqəli törəmə alətlər də effektiv hecinq aləti kimi təyin edilmədiyi hallarda ticarət üçün saxlanılan alətlər kimi təsnifləşdirilir.

Ticarət üçün saxlanılan öhdəliklər üzrə gəlir və ya zərərlər mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır.

İlkin tanınma tarixində ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri kimi tanınmış öhdəliklər ilkin tanınma tarixində və yalnız 9 sayılı MHBS-də nəzərdə tutulan meyar qarşılananda təyin olunur. Qrup hər hansı maliyyə öhdəliyini ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan öhdəlik kimi təyin etməmişdir.

Kreditlər və borc öhdəlikləri

Bu kateqoriya Qrup üçün daha uyğundur. İlkin tanınmadan sonra faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri daha sonra effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya hesablanmış dəyərlə qiymətləndirilir. Gəlirlər və zərərlər mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda öhdəliklərin tanınması dayandırıldıqda, eləcə də amortizasiya prosesi vasitəsilə əks etdirilir. Amortizasiya hesablanmış dəyər satınalma zamanı tətbiq edilən endirimi və ya əlavə qiyməti və effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz hissəsi olan haqq və xərcləri nəzərə almaqla hesablanır. EFD-nin amortizasiyası mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda maliyyə xərclərinə daxil edilir. Bu kateqoriya faiz hesablanan kreditlərə və borc öhdəliklərinə tətbiq edilir.

Tanınmanın dayandırılması

Maliyyə öhdəliyinin tanınması bu halda dayandırılır ki, həmin öhdəlik ya dayandırılmış, ya ləğv olunmuş, ya da müddəti bitmiş olsun. Əgər mövcud maliyyə öhdəliyi həmin kreditor qarşısında fərqli şərtlərlə başqa öhdəliklə əvəz edilərsə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilərsə, bu cür əvəzedilmə və ya dəyişiklik ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərq mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda öz əksini tapır.

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi

Qrup maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı xalis əsasda həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivini reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Ticarət və digər debitor borcları

Ticarət və digər debitor borcları ilk öncə ədalətli dəyərlə tanınır və sonra effektiv faiz metodundan istifadə etməklə, gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyatı çıxaraq, amortizasiya hesablanmış dəyərlə ölçülür. Debitor borcları Qrupun müəyyən şərtlərdən asılı olaraq ödəniş almaq hüququndan ibarətdir.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə kassada olan nağd pul, bank hesablarındakı tələb edilənədək depozitlər və ilkin ödəmə müddəti 3 aydan çox olmayan digər qısamüddətli və yüksək likvidli investisiyalar daxildir.

Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri

Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri "pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri" kateqoriyasından ayrıca göstərilir. Məhdudiyət qoyulmuş qalıqlar ƏDV depozit qalığında mövcud olan məbləğdən ibarətdir və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın məqsədləri üçün pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin tərkibindən çıxarılır.

Ticarət kreditor borcları

Ticarət kreditor borcları qarşı tərəfin müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirməsi zamanı qeydə alınır. Ticarət kreditor borcları ilkin olaraq ədalətli dəyerdə uçota alınır və sonradan effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür.

Kreditlər

Bütün kreditlər əvvəlcə kreditlə bağlı emissiya xərcləri çıxılmaqla, əldə edilmiş daxilolmaların ədalətli dəyərində qeydə alınır. Kreditlər effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınır.

Gəmilər, əsas vəsaitlərin tikintisini maliyyələşdirmək üçün alınmış kreditlər üzrə faiz xərcləri aktiv istifadəyə yararlı vəziyyətə gətirmək üçün onun tikintisinin tamamlanması və ya hazırlanması üçün tələb olunan dövr ərzində kapitalaşdırılır. Borc öhdəlikləri üzrə digər xərclər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Gəmilər, əsas vəsaitlər

Tamamlanmamış tikinti, əsas vəsaitlər yığılmış amortizasiya və yığılmış dəyərsizləşmə çıxılmaqla maya dəyəri ilə uçota alınır. Əgər tanınma meyarı qarşılanırsa, bu dəyərə gəmilərin, əsas vəsaitlərin bir hissəsinin əvəzlənməsi xərcləri və uzunmüddətli tikinti layihələri üçün borc öhdəlikləri üzrə məsrəflər daxildir. Gəmilərin və əsas vəsaitlərin mühüm hissələrinin müntəzəm olaraq dəyişdirilməsi tələb olunarsa, bu zaman Qrup bu hissələri ayrıca olaraq, onlara xüsusi istifadə müddətləri əsasında amortizasiya hesablayır. Analoji olaraq, əsas yoxlama aparılanda, tanınma meyarı qarşılanırsa, onun dəyəri əsas vəsaitlərin balans dəyərində əvəz edilmə kimi tanınır. Bütün digər təmir və saxlama xərcləri mənfəət və ya zərərin tərkibində xərclərə silinmiş kimi əks olunur.

Sonrakı tarixdə əmələ gələn, gəmilərin təmiri və əsaslı təmiri üzrə əhəmiyyətli xərclər hər bir aktivin balans dəyərində daxil edilir. Onlar yalnız bu halda ayrıca aktiv kimi tanınmalıdır ki, həmin maddə ilə bağlı gələcək iqtisadi faydaların Qrup üçün faydalı olması ehtimal edilsin və aktivin alış dəyəri etibarlı şəkildə müəyyən edilə bilsin. Adi təmir və texniki xidmət xərcləri çəkildiyi dövr ərzində hesabat dövrünün xərcləri kimi tanınır. Gəmilərə onların qiymətləndirilmiş istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır. Aktivlərin qiymətləndirilmiş istifadə müddəti və qalıq dəyərlərinə hər hesabat dövrünün sonunda yenidən baxılır və lazım olarsa gözlənilən gələcək iqtisadi faydalarda baş vermiş dəyişiklikləri əks etdirmək məqsədilə düzəlişlər aparılır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Gəmilər, əsas vəsaitlər (davamı)

Yenidən qiymətləndirmə artımı digər ümumi gəlirdə qeydə alınır və kapitalın tərkibində aktivlərin yenidən qiymətləndirilməsi ehtiyatına aid edilir. Lakin həmin aktiv üzrə mənfəət və ya zərərdə əvvəllər tanınmış yenidən qiymətləndirmə defisitini qaytaran artım mənfəət və zərərdə tanınır. Yenidən qiymətləndirmə defisiti, aktivin yenidən qiymətləndirilməsi ehtiyatında tanınmış artımı əvəzləşdirdiyi hallar istisna olmaqla, mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır.

Aktivin yenidən qiymətləndirmə ehtiyatından bölüşdürülməmiş mənfəətə illik köçürmə aktivlərin yenidən qiymətləndirilmiş balans dəyəri əsasında amortizasiya ilə aktivlərin maya dəyəri əsasında amortizasiya arasındakı fərq üçün aparılır. Bundan əlavə, yenidən qiymətləndirmə tarixinə yığılmış amortizasiya aktivin ümumi balans dəyərindən çıxılır və xalis məbləğ aktivin yenidən qiymətləndirilmiş məbləğində yenidən əks etdirilir. Silinmə zamanı satılan konkret aktivə aid olan hər hansı yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Amortizasiya

Gəmilər, əsas vəsaitlər üçün düzxətli amortizasiya metoduna əsasən amortizasiya hesablanır. Torpaq üçün amortizasiya hesablanmır. Tikilməkdə olan aktivlər üçün amortizasiya hesablanmır.

Qrupun gəmilərinin, əsas vəsaitlərinin təxmin edilən faydalı istifadə müddəti aşağıda göstərilir:

Bina və tikililər	15-30 il
Maşın və avadanlıq	3-25 il
Gəmilər və port qurğuları	3-30 il

Gəmilərin, əsas vəsaitlərin faydalı istifadə müddəti hər il nəzərdən keçirilir və lazım olduqda onların faydalı istifadə müddətindəki dəyişikliklər sonrakı dövrdən etibarən uçota alınır.

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Qrupun həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Əgər Qrup aktivlərini fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözləyərsə və əlavə qalıq dəyərinin mövcud olmadığı nəzərdə tutulursa, aktivin qalıq dəyəri sifirə bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri lazım olduqda hər bir hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

İcarələr

Qrup müqavilənin icarə müqaviləsi olub-olmaması və ya icarə komponentinə sahib olub-olmaması, yeni ödəniş qarşılığında müəyyən müddət ərzində müəyyən aktivdən istifadə hüququnun olması faktını başlanğıc tarixində müəyyənləşdirir.

Qrup icarəçi qismində

Qrup qısa müddətli icarələr və az dəyərli aktivlərin icarəsi istisna olmaqla, bütün icarələr üçün vahid tanınma və ölçülmə metodundan istifadə edir. Qrup icarə üzrə ödənişləri etmək üçün icarə öhdəlikləri və müvafiq aktivdən istifadə hüququnu təzahür edən aktivdən istifadə hüququ tanıyır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

İcarə müqavilələri (davamı)

i) *İstifadə hüququ olan aktivlər*

Qrup icarənin başlanğıc tarixində (yəni müvafiq aktivin istifadəyə hazır olduğu tarix) aktivdən istifadə hüququ tanıyır. İstifadə hüququ olan aktivlər yığılmış amortizasiya və dəyərsizləşmə çıxılmaqla maya dəyəri ilə uçota alınır və icarə öhdəliklərinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə düzəlişlərə məruz qalır. İstifadə hüququ olan aktivlərin maya dəyərində tanınan icarə öhdəliklərinin dəyəri, ilkin birbaşa xərclər və icarə üstünlükləri çıxılmaqla başlanğıc tarixində və ya ondan əvvəl edilmiş icarə ödənişləri daxildir. İstifadə hüququ olan aktivlər icarə müddəti və ya aktivin ehtimal edilən ömür müddətindən daha qısa olan dövr üzrə düzxətli amortizasiya metoduna əsasən aşağıdakı qaydada amortizasiya olunur:

Maşın və avadanlıq	3-15 il
Motorlu vasitələr və digər avadanlıqlar	3-5 il

Əgər icarəyə götürülmüş aktiv üzərində mülkiyyət hüququ icarə müddətinin sonunda Qrupa keçirsə və ya maya dəyəri özündə alış opsiyonundan istifadəni ehtiva edirsə, amortizasiya aktivin ehtimal edilən ömür müddəti üzrə aparılır.

ii) *İcarə öhdəlikləri*

İcarənin başlanma tarixində Qrup icarə müddəti ərzində ediləcək icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə ölçülmüş icarə öhdəliklərini tanıyır. İcarə ödənişlərinə icarə güzəştləri üzrə alınacaq məbləğlər çıxılmaqla sabit ödənişlər (o cümlədən mahiyyətə sabit ödənişlər), indeks və ya dərəcədə asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri və qalıq dəyəri zamanətləri üzrə ödənilməsi gözlənilən məbləğlər daxildir. İcarə ödənişlərinə həmçinin icarə müddəti ərzində Qrup tərəfindən istifadəsi əminliklə bilinən alış opsiyonunun qiyməti və icarə müddətinin Qrupun xitam vermə opsiyonundan istifadə edəcəyini əks etməsi halında icarə müqaviləsinə xitam verilməsi səbəbindən ödəniləcək cərimələr də daxildir. İndeks və ya dərəcədə asılı olmayan dəyişkən icarə ödənişləri (mal-material istehsalı üçün çəkildiyi hallar istisna olmaqla) ödənişi şərtləndirən hadisənin baş verdiyi və ya şəraitin yarandığı dövrdə xərc kimi tanınır.

İcarə ödənişlərinin cari dəyərini hesablayarkən icarə müqaviləsində nəzərdə tutulan faiz dərəcəsinin dərhal müəyyən edilməsi mümkün olmadığı təqdirdə Qrup icarənin başlanma tarixinə olan artan borc alma dərəcəsinə istifadə edir. Başlanma tarixindən sonra icarə öhdəliklərinin məbləği faizin artmasını əks etdirmək üçün artırılır və edilmiş icarə ödənişləri üçün azaldılır. Bundan əlavə, modifikasiya, icarə müddətində dəyişiklik, icarə ödənişlərində dəyişiklik (məsələn, bu cür icarə ödənişlərini müəyyən etmək üçün istifadə edilən indeks və ya dərəcədə dəyişiklikdən irəli gələn gələcək ödənişlərə edilən dəyişikliklər) və ya əsas aktivin alış opsiyonunun qiymətləndirməsində dəyişiklik baş verdikdə icarə öhdəliklərinin balans dəyəri yenidən ölçülür.

iii) *Qısa müddətli icarələr və adəyərli aktivlərin icarəsi*

Qrup maşın və avadanlıqların qısa müddətli icarəsinə qısa müddətli icarənin tanınması üzrə azad olmanı tətbiq edir (məsələn: başlanma tarixindən etibarən 12 ay və daha az dövrü əhatə edən və alış opsiyonu olmayan icarələr). Qrup həmçinin azdəyərli sayılan ofis avadanlıqlarının icarəsinə aşağı dəyərli aktivlərin icarəsinin tanınması üzrə azad olmanı tətbiq edir. Qısa müddətli icarələr və adəyərli aktivlərin icarəsi üzrə icarə ödənişləri icarə müddəti boyu düz xətt metodu ilə xərc kimi tanınır.

Qrup icarədar qismində

Aktiv üzrə mülkiyyət hüququna aid olan risklərin və faydaların əksəriyyətini Qrupdan digər tərəfə keçirməyən icarələr əməliyyat icarələri kimi təsnif edilir. Əməliyyat icarəsi üzrə danışıqlar zamanı çəkilən ilkin birbaşa xərclər icarəyə götürülən aktivin balans dəyərində əlavə olunur və icarə gəliri ilə eyni əsaslarla icarə müddəti boyunca tanınır. Şerti icarə haqları qazanıldığı dövrdə gəlir kimi tanınır.

Borc öhdəlikləri üzrə xərclər

Nəzərdə tutulan istifadəsinə hazır olması və ya satışı üçün əsaslı vaxt tələb edilən aktivlərin alış, tikintisi və ya istehsalına aid edilə bilən borc öhdəlikləri üzrə xərclər müvafiq aktivin maya dəyəri kimi kapitallaşdırılır. Bütün digər borc öhdəlikləri üzrə xərclər çəkildiyi dövrdə xərcə silinir. Borc öhdəlikləri üzrə xərclərə vəsaitin borca götürülməsi üçün çəkilən faiz və digər xərclər daxildir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Qeyri-maddi aktivlər

Ayrılıqda əldə edilmiş qeyri-maddi aktivlər ilkin tanınmada maya dəyəri ilə ölçülür. Müəssisələrin birləşməsi zamanı əldə edilmiş qeyri-maddi aktivlərin maya dəyəri həmin aktivlərin əldə etmə tarixində ədalətli dəyərinə bərabərdir. İlkin tanınmadan sonra qeyri-maddi aktivlər bütün yığılmış amortizasiya və bütün yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla maya dəyəri ilə uçota alınır.

Şirkətin daxilində yaradılmış qeyri-maddi aktivlər, kapitallaşdırılmış inkişaf xərcləri istisna olmaqla, kapitallaşdırılmır və əlaqəli məsrəf həmin məsrəfin meydana gəldiyi dövrdə mənfəət və ya zərərin tərkibində göstərilir. Qeyri-maddi aktivlərə hüquqlar və kompüter proqramları, patentlər, lisenziyalar, müştərilərlə münasibətlər, ticarət adı, su mülkü və tədqiqat və inkişaf layihələri daxildir.

Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud və ya qeyri-müəyyən hesab edilir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə faydalı iqtisadi istifadə müddətləri boyunca bərabər hissələrə bölünməklə amortizasiya hesablanır və qeyri-maddi aktivin dəyərsizləşmə biləcəyini göstərən hər hansı əlamət olduqda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır. Məhdud faydalı istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktiv üçün amortizasiya müddəti və amortizasiya metoduna ən azı hər hesabat dövrünün sonunda yenidən baxılır. Gözlənilən faydalı istifadə müddəti və ya aktivin özündə təcəssüm etdiyi gələcək iqtisadi səmərənin gözlənilən əldə olunma strukturundakı dəyişikliklər, müvafiq olaraq, amortizasiya müddəti və ya metodunun dəyişdirilməsi yolu ilə hesabatda alınır və uçot ehtimallarında dəyişikliklər hesab olunur. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya xərcləri mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda qeyri-maddi aktivin funksiyasına uyğun xərc kateqoriyasında əks olunur.

Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər amortizasiya edilmir, lakin fərdi qaydada və ya pul vəsaitlərini yaradan biznes vahidləri səviyyəsində hər il dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır. Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinin qiymətləndirilməsi qeyri-müəyyən istifadə müddətinin uyğun olmaqla davam edə biləcəyini müəyyən etmək üçün hər il nəzərdən keçirilir. İstifadə müddəti uyğun olmadıqda, istifadə müddəti sonrakı dövrdən etibarən qeyri-müəyyən müddətdən məhdud müddətə dəyişdirilir.

Qeyri-maddi aktivin uçotdan silinməsindən irəli gələn gəlir və ya zərərlər xaric etmədən əldə edilən xalis mədaxil ilə aktivin balans dəyəri arasındakı fərq kimi ölçülür və aktiv uçotdan silinəndə mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda mənfəət və ya zərərin tərkibində tanınır.

Mal-material ehtiyatları

Mal-material ehtiyatları maya dəyəri və xalis satış dəyəri arasında ən aşağı olan dəyərdə qeydə alınır. Mümkün xalis satış dəyəri, hesablanmış tamamlama və satış məsrəfləri çıxılmaqla, hesablanmış adi fəaliyyət zamanı satış qiymətidir.

Maya dəyəri orta çəki metodu ilə müəyyən edilir. Maya dəyərinə birbaşa alışı xərcləri, hasilat xərcləri, nəqliyyat və istehsal xərcləri (normal fəaliyyət həcminə əsasən) daxildir.

Dövlətə ayırmalar

Dövlətə ayırmalar hökumətin xüsusi qərarlarına uyğun olaraq dövlət büdcəsinə, ayrı-ayrı dövlət agentliklərinə və hökumətin həyata keçirdiyi layihələrə Qrup tərəfindən pul şəklində qoyuluşları və ya maliyyələşdirməni əks etdirir. Bu cür ayırmalar kapitalın azalması kimi uçota alınır. Pul şəklində olmayan ayırmalar köçürülmüş aktivlərin balans dəyərində qeydə alınır.

Dövlət ayırmaları

Dövlətin ayırmaları pul qoyuluşları, digər dövlət müəssisələrinin köçürülməsi və ya Hökumətin digər müəssisələrdəki payının bütövlüklə və ya qismən köçürülməsi formasında həyata keçirilir. Qrupa dövlət müəssisələrinin köçürülməsi köçürülən müəssisənin ədalətli dəyəri olan məbləğdə kapital hesabatı vasitəsilə qoyuluş kimi tanınır (Dövlət digər müəssisələrdəki payını köçürdüyü halda – müvafiq müəssisənin ədalətli dəyərində köçürülmüş pay).

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Əlavə Dəyər Vergisi

Vergi orqanları satış və alış əməliyyatları üzrə əlavə dəyər vergisinin ("ƏDV") xalis ödənilməsinə icazə verir.

ƏDV üzrə kreditor borcu

ƏDV üzrə kreditor borcu hesabat tarixində əvəzləndirilmiş alışlar üzrə ƏDV-ni çıxmaqla, satış üzrə ƏDV məbləğidir. Satış ilə bağlı ƏDV vergi orqanlarına iki halda ödənilməli məbləğ kimi tanına bilər: a. ödəniş edildiyi tarixdə, əgər, satışa görə ödəniş, satış tarixindən etibarən 30 gün sonraya qədər edilirsə b. müştərilərə satışın tanınması zamanı, əgər, satışa görə ödəniş, satış tarixindən etibarən 30 gündən sonra edilirsə. Hesabat tarixində əvəzləndirilməmiş satışlar üzrə ƏDV həmçinin ƏDV üzrə kreditor borcuna daxildir. Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat yaradıldıqda, dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat lazım olduqda ƏDV daxil olmaqla, debitor borcunun ümumi məbləğində qeydə alınır. ƏDV üzrə müvafiq təxirə salınmış öhdəlik vergi məqsədləri üçün debitor borcu silinənə qədər saxlanılır.

Əvəzləndirilən ƏDV

Əvəzləndirilən ƏDV hesabat tarixində əvəzləndirilməmiş alışlara aiddir. Əvəzləndirilən ƏDV alışlar üçün ödəniş aparıldıqda satışlar üzrə ƏDV ilə əvəzləndirilə bilər.

Gəlirlərin tanınması

Qrupun gəlirləri əsasən dəniz xidmətlərinin göstərilməsi (əsasən taym-çarterlər) və yük və sərnişinlərin daşınmasından (əsasən reys çarterləri) əldə edilir. Gəlirlər xidmətlər və ya mallar üzrə nəzarət müştəriyə keçəndə Qrupun həmin xidmətlər və ya mallar üçün almağı gözlədiyi ödənişin məbləği ilə tanınır. Qrup, gəlirlərə dair razılaşmada əsas tərəf kimi çıxış etdiyi qənaətinə gəlmişdir, çünki adətən o, malları və ya xidmətləri müştəriyə ötürdükdən əvvəl, onlara nəzarət edir.

Reys çarterlərindən gəlirlər

Reys çarterlərindən gəlirlər gəminin sifarişçisinin bir ton yük üçün razılaşdırılmış fraxt dərəcəsi ilə ödənişi müqabilində bir və ya bir neçə yerdə yükü vurub bir və ya bir neçə yerdə yükü boşaltmaqla spot bazarında və fraxt müqaviləsi üzrə yükün daşınmasından əldə edilir. Fraxt müqavilələrində gəmidə yükün vurulması və boşaldılması üçün mövcud olan vaxt həcminə dair şərtlər nəzərdə tutulur. Qrup, bu şərtlər pozularsa, demerec formasında əlavə vaxta görə kompensasiya alır. Demerec, onun ödənilməsi mümkün olduğu andan reysin qalan müddəti üzrə tanınan dəyişkən məbləğdir. Gəlirlərin tanınması metodunu tətbiq etməklə rəhbərlik hesab edir ki, reys çarteri üçün icra öhdəliyinin yerinə yetirilməsi gəmi yükləmə portuna çatanda başlayır və yük boşaltma portunda yük boşaldıldıqda başa çatır (yükləmədən boşaldılmaya qədər – bu zaman müştəri ilə müqavilənin qüvvəsi tamamlanır). Qrup icra öhdəliyinin yerinə yetirilməsini ölçmək üçün nəticələr metodundan istifadə edir, yeni reys üzrə gəlirlər yükləmədən yükboşaltmanın tamamlanması gözlənilməli tarixədək keçən vaxt əsasında proporsional qaydada tanınır.

Taym-çarterdən gəlirlər

Taym-çarterdən gəlirlər gəminin sifarişçisi tərəfindən gəminin və gəmi heyətinin xidmətlərindən razılaşdırılmış müddət ərzində istifadə edilməsindən əldə edilir. Müddətli fraxt müqavilələrinin xidmət müqavilələri kimi uçota alınması davam etdirilir. Gəminin sifarişçiləri Qrupun təklif etdiyi faydaları eyni zamanda aldığı və istifadə etdiyinə görə icra öhdəliyi dövr ərzində yerinə yetirilir.

Digər gəlirlər

Əsas fəaliyyət növləri olmayan əməliyyatlardan digər gəlirlərə adətən bir fərqli icra öhdəliyi daxil olur, bu da müştəri Qrupun fəaliyyətindən faydaları eyni zamanda aldığı və istifadə etdiyinə görə nəticələr metodu əsasında dövr ərzində yerinə yetirilir. Bununla bərabər Qrupun əsas fəaliyyəti ilə bağlı olmayan mal və xidmətlərin satışları ilə əlaqədar müqavilələrdən digər gəlirlər də əldə edilir. Bunlar konkret vaxtda yerinə yetirilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Müqavilə aktivləri

Müqavilə aktivləri müştəriyə çatdırılan mallar və ya xidmətlər müqabilində ödənişin alınması hüququdur. Qrup malları və xidmətləri müştərinin ödəniş etməsindən və ya ödəniş müddətinin çatmasından əvvəl çatdırarsa, müqavilə aktivləri şərti olaraq əldə edilmiş ödəniş üçün tanınır.

Müqavilə öhdəlikləri

Müqavilə öhdəliyi Qrupun müştəridən ödəniş aldığı (və ya ödəniş almalı olduğu) mal və xidmətlərin müştəriyə çatdırılması öhdəliyidir. Müştəri ödənişi Qrupun mal və xidmətləri müştəriyə çatdırdıqdan əvvəl etdikdə, müqavilə öhdəliyi ödəniş ediləndə və ya edilməli olanda (həminin daha öncə baş verməsindən asılı olaraq) tanınır. Müqavilə öhdəlikləri Qrup müqavilə üzrə öhdəliyini yerinə yetirdikdə gəlirlər kimi tanınır.

Əlaqəli tərəflər

Əlaqəli tərəflər haqqında məlumat 24 sayılı “Əlaqəli tərəflər barədə açıqlamalar” adlı MUBS-ə uyğun olaraq açıqlanır.

Dövlətin iqtisadi və sosial siyasəti Qrupun maliyyə vəziyyətinə, əməliyyat nəticələrinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsir edir.

Əlaqəli tərəflər öz aralarında əlaqəli olmayan tərəflərin apara bilmədiyi əməliyyatları həyata keçirə bilər. Bununla yanaşı, əlaqəli tərəflər arasında aparılan əməliyyatların şərtləri, müddətləri və məbləğləri əlaqəli olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatlarla eyni olmaya bilər. Əlaqəli tərəflərlə aparılan əməliyyatların xarakterinə görə onlar kommersiya cəhətdən müstəqil tərəflər arasında həyata keçirilən əməliyyatların şərtlərinə uyğun hesab edilə bilər.

Mənfəət vergisi

Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında mənfəət vergisi hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əslində qüvvədə olmuş müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri digər ümumi gəlirlərdə və ya bilavasitə kapitalda uçota alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, mənfəət və ya zərər kimi əks etdirilir.

Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə bağlı vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Mənfəət vergisi olmayan digər vergilər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

İşçilərə ödənişlər

Əmək haqları, maaşlar, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, ödənişli illik məzuniyyət və bülletenlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar (məs. səhiyyə xidmətləri və uşaq bağçaları) Qrupun işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlərin göstərildiyi ildə hesablanır.

Xərclər

Xərclər konsolidasiya edilmiş ümumi gəlir haqqında hesabatda funksiyalarına görə əks etdirilir. Xərclərin xarakterinə uyğun kateqoriyaya ayrılması Qrupun idarələri və törəmə müəssisələrinin əməliyyat funksiyasına əsaslanır.

3. Mühüm mühasibat uçotu qiymətləndirmələri və mühakimələri

Qrupun 2 sayılı qeyddə təsvir olunan mühasibat uçotu prinsipləri tətbiq edilərkən rəhbərlik aktiv və öhdəliklərin digər mənbələrdən əldə edilə bilən balans dəyərlərinə dair mühakimələr, qiymətləndirmələr və fərziyyələri istifadə etməlidir. Qiymətləndirmələr və əlaqəli fərziyyələr ötən dövrlərdə toplanmış təcrübəyə, eləcə də münasib hesab olunan digər amillərə əsaslanır. Faktiki nəticələr bu təxminlərdən fərqlənə bilər.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu qiymətləndirmələri və mühakimələri (davamı)

Qiymətləndirmələr və onların əsasında dayanan fərziyyələr daim təhlil edilir. Uçot qiymətləndirmələrinə düzəlişlər yalnız müəyyən dövrə aiddirsə, həmin dövrdə tanınır, müəyyən dövrə və gələcək dövrlərə aiddirsə, həm cari, həm də gələcək dövrlərdə tanınır.

Növbəti maliyyə ilində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərlərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsi ilə bağlı əhəmiyyətli risk yaradan, gələcək dövrlərə aid əsas fərziyyələr, eləcə də hesabat dövrünün sonuna qiymətləndirmə qeyri-müəyyənliyinin digər əsas mənbələri aşağıda təqdim edilir.

Ticarət debitor borcları üzrə gözlənilən kredit zərərləri və müqavilə aktivləri üzrə ehtiyat

Ticarət debitor borcları və müqavilə aktivləri üçün GKZ-ni hesablamaq məqsədilə Qrup ehtiyat matrisindən istifadə edir. Ehtiyat dərəcələri oxşar zərər sxemləri olan (məsələn, coğrafi baxımdan, məhsul növü, müştərinin növü və reytingi, akkreditiv və ya digər kredit sığortası növü ilə əhatə) müxtəlif müştəri seqmentlərinin qruplaşmasına görə keçmiş günlərin sayına əsaslanır.

Ehtiyat matrisi ilk öncə Qrupun keçmiş dövrlərdə müşahidə edilə bilən defolt dərəcələrinə əsaslanır. Qrup, keçmiş dövrlərdə kredit zərəri ilə bağlı təcrübəni proqnoz məlumatlarına uyğunlaşdırmaq üçün matrisi dəqiqləşdirir. Məsələn, proqnoz maliyyə şəraitlərinin (məsələn ümumi yerli məhsul) növbəti ildə pisləşməsi, nəticədə sektordan defolt saylarının artması gözlənilirdi halda keçmiş dövrlər üzrə defolt dərəcələrində düzəlişlər edilir. Hər bir hesabat tarixində keçmiş dövrlər üzrə müşahidə edilən defolt dərəcələrində düzəlişlər edilir və proqnoz qiymətləndirmələrində dəyişikliklər təhlil edilir.

Keçmiş dövrlər üzrə müşahidə edilən defolt dərəcələri, proqnoz şəraitləri və GKZ arasında əlaqənin qiymətləndirilməsi əhəmiyyətli qiymətləndirmə təşkil edir. GKZ məbləği şəraitlərin dəyişməsinə və proqnoz iqtisadi şəraitlərə həssasdır. Həmçinin, Qrupun keçmiş dövrlər üzrə kredit zərəri ilə bağlı təcrübəsi və iqtisadi şəraitlərin proqnozu müştərinin gələcəkdə faktiki defolta uğramasını göstərməyə bilər. Qrupun ticarət debitor borcları və müqavilə aktivləri üzrə GKS haqqında məlumat 23 sayılı Qeyddə təqdim olunur.

Təxirə salınmış vergi

Təxirə salınmış vergi, öhdəlik metodundan istifadə etməklə, hesabat tarixində aktivlərin və öhdəliklərin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün göstərilmiş qalıq dəyərləri arasında mövcud olan bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri aşağıdakılar istisna olmaqla vergiyə cəlb olunan bütün müvəqqəti fərqlər üçün tanınır:

- ▶ Təxirə salınmış vergi öhdəliyi şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qudvil və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlidiyi, eləcə də əməliyyat zamanı uçot mənfəətinə və ya vergiyə cəlb olunan mənfəət və ya zərəre təsir göstərmədiyi hallar;
- ▶ Müvəqqəti fərqlərin qaytarılması vaxtının nəzarət altında saxlanıla bilən və müvəqqəti fərqin yaxın gələcəkdə qaytarılması ehtimalı olmayan hallar istisna olmaqla, törəmə müəssisələrə, əlaqəli şirkətlərə investisiyalarla və birgə müəssisələrdə iştirak payları ilə əlaqədar vergiyə cəlb olunan müvəqqəti fərqlər.

Təxirə salınmış vergi aktivləri aşağıdakılar istisna olmaqla bütün çıxılmalı müvəqqəti fərqlərin, sonrakı dövrə keçirilmiş istifadə edilməmiş vergi aktivləri və istifadə edilməmiş vergi öhdəliklərinin istifadəsi ilə əlaqədar vergi tutulmalı mənfəətin mövcudluğunun mümkünlüyü baxımından, çıxılmalı müvəqqəti fərqlər, sonrakı dövrə keçirilmiş istifadə edilməmiş vergi kreditləri və istifadə edilməmiş vergi öhdəlikləri üçün tanınır:

- ▶ Çıxılan müvəqqəti fərqa aid olan təxirə salınmış vergi aktivləri şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlidiyi, eləcə də əməliyyat zamanı uçot mənfəətinə və ya vergiyə cəlb olunan mənfəət və ya zərəre təsir göstərmədiyi hallar; və
- ▶ Törəmə müəssisələrə, əlaqəli şirkətlərə investisiyalarla və birgə müəssisələrdə iştirak payları ilə bağlı vergiyə cəlb olunan müvəqqəti fərqlərlə əlaqədar, təxirə salınmış vergi aktivləri yaxın gələcəkdə müvəqqəti fərqlərin qaytarılması və müvəqqəti fərqləri qarşılaya biləcək vergiyə cəlb olunan mənfəətin mövcudluğunun mümkünlüyü həddində tanınır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu qiymətləndirmələri və mühakimələri (davamı)

Təxirə salınmış vergi (davamı)

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin dəyəri hər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və təxirə salınmış vergi aktivlərinin hamısının və ya bir hissəsini qarşılamaq üçün kifayət qədər vergiyə cəlb olunan mənfəətin mövcudluğu ehtimalı olmadığı halda azaldılır. Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri hər hesabat tarixində yenidən qiymətləndirilir və gələcək vergiyə cəlb olunacaq gəlirlər təxirə salınmış vergi aktivinin bərpa olunmasına imkan verdiyi dərəcədə tanınır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri, hər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya faktiki olaraq qüvvədə olan vergi dərəcələri (və vergi qanunları) əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və təxirə salınmış vergi öhdəlikləri, cari vergi aktivlərini cari vergi öhdəlikləri ilə əvəzləşdirmək üçün qanuni hüquq mövcud olanda və təxirə salınmış vergilər eyni vergiyə cəlb olunan müəssisəyə aid olanda əvəzləşdirilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri müvəqqəti fərqlərin istifadə oluna bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin əldə edilməsi ehtimalının mövcud olacağı zaman hesablanır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi, Qrupun müvəqqəti fərqlərin bərpası dövrünə nəzarət etməsi və müvəqqəti fərqlərin yaxın gələcəkdə bərpa edilməməsi ehtimal olunan hallar istisna olmaqla, törəmə və asılı müəssisələrə investisiyaların qoyulmasından yaranan müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır.

Ehtiyatlar

Qrup keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ehtimal edilə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır. Qrup ehtiyatların hamısının və ya bir hissəsinin, məsələn, sığorta müqaviləsi əsasında, əvəzinin ödənilməsini gözləyirsə, bu ödəniş yalnız baş tutacağı zahirən yəqin olduqda ayrıca aktiv kimi uçota alınır. Ehtiyata aid olan xərclər mənfəət və ya zərərdə hər hansı əvəzin ödənilməsini çıxmaqla təqdim olunur.

Pulun vaxt dəyərinin təsiri önəmlidirsə, ehtiyatlar münasib olduqda öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən cari vergidən əvvəlki dərəcəni istifadə etməklə diskont edilir. Diskont istifadə ediləndə, vaxt keçməsinə görə ehtiyatın artması maliyyə xərci kimi tanınır.

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Bərpa edilə bilinməyən aktivlərin balans dəyərini əks etdirən hadisələr və ya şəraitlərə əsasən rəhbərlik hər bir hesabat tarixində bütün qeyri-maliyyə aktivlərinin mümkün dəyərsizləşməsi üzrə hər hansı göstəricilərin olub-olmamasını müəyyən edir. Bu cür göstəricilərə aşağıdakılar daxildir: Qrupun biznes planlarında baş verən dəyişikliklər, qeyri-rentabelli fəaliyyətə gətirib çıxaran əmtəə qiymətlərində dəyişikliklər və məhsul qarışıqlarında olan dəyişikliklər. Qudvil və digər qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər hər il və digər vaxtlarda dəyərsizləşmə göstəriciləri olduğu zaman dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır. Digər qeyri-maliyyə aktivləri bərpa edilə bilinməyən balans dəyərinə dair göstəricilərin mövcud olduğu zaman dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır.

İstifadə dəyəri hesablanarkən rəhbərlik aktivlər və yaxud pul vəsaitlərini yaradan vahidlər üzrə gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini təxmin edir və onların cari dəyərini hesablamaq üçün uyğun diskont dərəcəsini seçir.

Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri onun satışı üzrə məsrəflər çıxılmaqla ədalətli dəyərin və istifadə dəyərinin daha yüksək olan məbləğinə bərabərdir. Qrupun fəaliyyətinin xarakterini nəzərə alaraq, potensial alıcılarla danışıqlar aparılmayana qədər aktivin ədalətli dəyəri haqqında məlumat əldə etmək adətən çətindir. Müvafiq olaraq, digəri qeyd edilmədiyi təqdirdə dəyərsizləşmə xərclərinin qiymətləndirilməsində istifadə edilən bərpa edilə bilən məbləğ istifadə dəyəridir. Qrup adətən istifadə dəyərini rəhbərliyin təsdiq etdiyi maliyyə büdcəsindəki diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti modelindən istifadə etməklə müəyyən edir.

Hesablamada istifadə edilən təxmin edilmiş kapitalın orta çəkili dəyəri rəhbərliyin qiymətləndirməsindən 1 faiz yüksək olarsa, gəmilər, əmlak, qurğu və avadanlıqlar üzrə dəyərsizləşmə zərəri tanınmır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu qiymətləndirmələri və mühakimələri (davamı)

Gəmilərin, əsas vəsaitlərin və qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddəti

Rəhbərlik gəmiləri, əsas vəsaitləri və qeyri-maddi aktivlərinin təxmin edilən faydalı istifadə müddətini və müvafiq amortizasiya xərclərini müəyyən edir. Bu təxminlər, Qrupun həmin aktivlər üzrə iqtisadi səmərə əldə etməyi planlaşdırdığı dövrə əsaslanır. Faydalı istifadə müddəti əvvəlki illərdə təxmin edilmiş faydalı müddətdən aşağı olanda rəhbərlik amortizasiya xərcini artırır və ya ləğv edilmiş və ya satılmış texniki cəhətdən köhnəlmiş aktivləri balansdan silir. Faydalı istifadə müddətinə ən azı hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır. Yuxarıda qeyd olunan şərtlərin və ya təxminlərin hər hansı birində dəyişiklik olarsa, bu, gələcəkdə amortizasiya dərəcələri üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

İstifadə olunmamış məzuniyyət ilə bağlı ehtiyat

Qrupun uçot siyasətinə əsasən bir neçə illik istifadə olunmamış məzuniyyət balansını məzuniyyət işçi tərəfindən istifadə edildiyi və ya gələcək ödənişlərin müddəti ilə bağlı hesablaşmanın aparılması üçün hər hansı əsaslı baza olmadığı zaman azalda bilər.

4. Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

Yeni və düzəliş edilmiş standart və şərtlər

3 sayılı MHBS: "Biznesin tərifi"

"Müəssisələrin birləşməsi" adlı 3 sayılı MHBS-yə düzəliş izah edir ki, müəssisə hesab olunmaq üçün inteqrasiya edilmiş fəaliyyətlər və aktivlər dəstinə ən azından birlikdə məhsul yaratmaq qabiliyyətinə əhəmiyyətli töhfə verən giriş komponentləri və əhəmiyyətli proses daxil olmalıdır. Bundan əlavə, düzəliş bir müəssisənin məhsul yaratmaq üçün lazım olan bütün giriş komponentlərini və prosesləri əhatə etmədiyi halda belə mövcud ola biləcəyini izah edir. Bu düzəlişlərin Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsiri olmamışdır, lakin Qrup hər hansı müəssisələrin birləşməsinə daxil olarsa, gələcək dövrlərə təsir edə bilər.

7 sayılı MHBS, 9 sayılı MHBS və 39 sayılı MUBS-a düzəlişlər: Faiz dərəcəsi etalonu islahatı

9 sayılı "Maliyyə alətləri" adlı MHBS-yə və 39 sayılı "Maliyyə alətləri: Tanınma və ölçülmə" adlı MUBS-a düzəlişlər faiz dərəcəsi etalonu islahatının birbaşa təsirinə məruz qalan bütün hedcinq münasibətlərinə tətbiq edilən bir sıra azad etmələri nəzərdə tutur. Hedcinq münasibətinə o zaman təsir göstərilir ki, islahat hedcinq maddəsinin və/və ya hedcinq alətinin etalonu əsaslanan pul vəsaitlərinin hərəkətinin müddəti və/və ya məbləği barədə qeyri-müəyyənliklər yaratsın. Bu düzəlişlər Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərmir, çünki Qrupun faiz dərəcəsinin hedcinq münasibətləri yoxdur.

1 sayılı MUBS və 8 sayılı MUBS-a düzəlişlər "Əhəmiyyətlilik" anlayışının tərifi

Düzəlişlər, "məlumatların buraxılması, təhrif edilməsi və ya gizlədilməsi halında, ümumi təyinatlı maliyyə hesabatlarının əsas istifadəçilərinin konkret hesabat verən müəssisə haqqında maliyyə məlumatlarını verən maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri qərarlara təsir göstərəcəyi əsas olaraq gözlənilə bilər, həmin məlumatlar əhəmiyyətli hesab olunur". Düzəlişlər əhəmiyyətliliyin məlumatın maliyyə hesabatları kontekstində fərdi olaraq və ya digər məlumatlarla birlikdə təbiətindən və ya miqyasından asılı olacağını aydınlaşdırır. Məlumatların təhrif edilməsi, əsas istifadəçilər tərəfindən verilən qərarlara təsir göstərəcəyi əsaslı olaraq gözlənilə bilər əhəmiyyətli hesab olunur.

29 mart 2018-ci il tarixində buraxılmış Maliyyə Hesabatlarının Konseptual Əsasları

Konseptual əsaslar standart deyildir və əhatə olunan konsepsiyaların heç biri hər hansı bir standartın konsepsiya və ya tələblərini ləğv etmir. Konseptual əsasların məqsədi BMUSŞ tərəfindən standartların hazırlanmasına və maliyyə hesabatlarını hazırlayanlara tətbiq olunan standart mövcud olmadığı təqdirdə uyğun mühasibat uçotu siyasətlərini hazırlamağa kömək etmək, eləcə də standartların başa düşülməsi və şərh edilməsində bütün tərəflərə kömək etməkdir. Bu mühasibat uçotu prinsiplərini Konseptual Əsaslara uyğun hazırlamış müəssisələrə təsir göstərəcək. Yenidən nəzərdən keçirilmiş Konseptual əsaslar özündə bəzi yeni konsepsiyaları cəmləşdirir, aktiv və öhdəliklər üçün yenilənmiş təriflər və tanınma meyarlarını təqdim edir və bəzi vacib anlayışlara aydınlıq gətirir. Bu düzəlişlərin Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsiri olmamışdır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər (davamı)

Yeni və düzəliş edilmiş standart və şərhlər (davamı)

16 sayılı MHBS-yə düzəlişlər “Covid-19 ilə bağlı icarə güzəştləri”

28 may 2020-ci il tarixində MUBSS, 16 sayılı “İcarələr” adlı MHBS-yə “Covid-19 ilə bağlı icarə güzəştləri” adlı düzəliş qəbul etmişdir. Bu düzəlişə görə, icarəçilər Covid-19 pandemiyasının birbaşa nəticəsi olaraq yaranan icarə güzəştlərinin uçotuna dair MHBS 16 göstərişinin tətbiq edilməsi tələbindən azad edilir. Praktiki məqsədəuyğun vasitə olaraq, icarəçi, icarədar tərəfindən Covid-19 ilə əlaqəli icarə güzəştinin icarəyə düzəliş olub olmadığını qiymətləndirməyi seçə bilər. Bu yolu seçmiş icarəçi, Covid-19 ilə əlaqəli icarə güzəştidən irəli gələn icarə ödənişlərindəki hər hansı dəyişikliyi, 16 sayılı MHBS əsasında icarə dəyişikliyi olmayan dəyişikliklərlə eyni qaydada uçota alır.

Düzəliş 1 iyun 2020-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir. Erkən tətbiqə yol verilir. Bu düzəliş konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməmişdir.

5. Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni standartlar və düzəlişlər

Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi tarixinə buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standartlar və şərhlər aşağıda göstərilir. Qrup bu standartlar və düzəlişlər qüvvəyə mindikdə (tətbiq edildikdə) olanları qəbul etmək niyyətindədir.

1 sayılı MUBS-a düzəlişlər – Öhdəliklərin cari və uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi

2020-ci ilin yanvar ayında öhdəliklərin cari və uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi üzrə tələbləri müəyyən etmək üçün MUBS 1 sayılı MUBS-un 69-76 bəndlərinə düzəlişlər dərc etmişdir. Düzəlişlər aşağıdakı məsələlərə aydınlıq gətirir:

- ▶ Hesablaşmanı təxirə salmaq hüququ nə deməkdir;
- ▶ Təxirə salmaq hüququ hesabat dövrünün sonunda mövcud olmalıdır;
- ▶ Müəssisənin təxirə salmaq hüququndan istifadə edə bilməsi təsnifləşdirməyə təsir etmir;
- ▶ Yalnız çevrilən öhdəlikdəki əlaqədar törəmə aləti özü-özlüyündə kapital aləti olarsa, öhdəliyin şərtləri təsnifləşdirməyə təsir göstərmir.

Bu düzəlişlər 1 yanvar 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və retrospektiv qaydada tətbiq edilməlidir. Hal-hazırda Qrup düzəlişlərin onun cari təcrübəsinə təsirini və mövcud kredit müqavilələrinə yenidən nəzərdən keçirilməsinə ehtiyacın olub-olmamasını qiymətləndirir.

Konseptual əsaslara istinad – 3 sayılı MHBS-yə düzəlişlər

2020-ci ilin may ayında MUBSS, “Müəssisələrin Birləşməsi” adlı 3 sayılı MHBS-yə “Konseptual Əsaslara İstinad” adlı düzəliş qəbul etmişdir. Düzəlişlər 1989-cu ildə buraxılmış “Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdim olunması Prinsipləri”nə istinadı, tələbləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirmədən, 2018-ci ilin mart ayında buraxılmış “Maliyyə Hesabatlarının Konseptual Əsasları”na istinadla əvəz etmək məqsədini daşıyır.

Bundan əlavə, Şura, 37 sayılı MHBS və ya 21 sayılı BMHŞK “Tutumlar” əhatə dairəsində olan öhdəliklər və potensial öhdəliklər üçün (bunlar ayrı-ayrılıqda yerinə yetirilərsə) yaranan potensial ‘gün 2’ gəlir və ya zərərləri ilə bağlı problemdən qaçınmaq üçün 3 sayılı MHBS-nin tanıma prinsipinə istisna əlavə etmişdir.

Eyni zamanda, Şura, “Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdim Olunması Prinsipləri”nə istinadın əvəz edilməsindən təsirlənməyəcək potensial aktivlərə dair 3 sayılı MHBS-dəki mövcud göstərişi aydınlaşdırmağa qərar vermişdir.

Düzəlişlər 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və gələcək dövrlərə tətbiq olunur. Bu düzəlişlərin Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməsi gözlənilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

5. Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni standartlar və düzəlişlər (davamı)

Əmlak, qurğu və avadanlıqlar: Nəzərdə tutulan istifadədən daxilolmalar – 16 sayılı MUBS-a düzəlişlər

2020-ci ilin may ayında MUBSSŞ, 16 sayılı MHBS-yə “Əmlak, qurğu və avadanlıqlar: Nəzərdə tutulan istifadədən əvvəl daxilolmalar” düzəlişini qəbul etmişdir. Bu düzəlişə görə müəssisələrə, əmlak, qurğu və avadanlıq obyektinin maya dəyərindən, həmin aktivi rəhbərlik tərəfindən nəzərdə tutulmuş qaydada fəaliyyət göstərə bilməsi üçün zəruri olan yerə və vəziyyətə gətirilərkən istehsal olunan maddələrin satışından əldə olunan daxilolmaların çıxılmasını qadağan edilir. Bunun əvəzinə, müəssisə bu cür maddələrin satışından daxilolmaları və bu maddələrin istehsal xərclərini mənfəət və zərərdə tanıyır.

Düzəlişlər 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və müəssisənin düzəlişi ilk dəfə tətbiq etdiyi zaman təqdim olunan ən erkən dövrün başlanğıcında və ya daha sonra istifadəyə verilmiş əsas vəsaitlər üçün retrospektiv şəkildə tətbiq edilməlidir. Düzəlişlərin Qrupa əhəmiyyətli təsir göstərməsi gözlənilmir.

Yüklü müqavilələr – Müqavilənin yerinə yetirilməsi xərcləri – 37 sayılı MHBS-yə düzəlişlər

2020-ci ilin may ayında MUBSSŞ, 37 sayılı MUBS-a müqavilənin yüklü və ya zərərli olduğunu qiymətləndirərkən müəssisənin hansı xərcləri daxil etməli olduğunu müəyyənləşdirən düzəlişlər etmişdir.

Düzəlişlər “birbaşa əlaqəli xərclər yanaşması”nı tətbiq edir. Mal və ya xidməti təmin etmək üçün birbaşa müqaviləyə aid olan məsrəflərə həm əlavə xərclər, həm də müqavilə fəaliyyətləri ilə birbaşa əlaqəli xərclərin bölüşdürülməsi daxildir. Ümumi və inzibati xərclər birbaşa müqaviləyə aid deyil və müqavilə əsasında qarşı tərəflə dəqiq şəkildə ödənilməli olmadığı hallarda istisna edilir.

Düzəlişlər 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. Qrup düzəlişləri ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində bütün öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi müqavilələrə tətbiq edəcəkdir.

MHBS 1 Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının İlk dəfə tətbiqi – Törəmə müəssisə ilk dəfə tətbiq edən şəxs qismində

MHBS-lərin illik təkmiləşdirmələri prosesi çərçivəsində MUBSSŞ 2018-2020-ci illər üçün 1 sayılı MHBS “Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının İlk dəfə tətbiqi” ilə bağlı düzəlişlər qəbul etmişdir. Düzəlişlər, 1 sayılı MHBS-in D16 (a) bəndini tətbiq etməyi seçən törəmə müəssisəyə, ana müəssisənin MHBS-yə keçid tarixinə əsasən, ana müəssisənin hesabat verdiyi məbləğlərdən istifadə edərək məcmu çevirmə fərqlərini ölçməyə icazə verir. Bu düzəliş həmçinin 1 sayılı MHBS-in D16 (a) bəndini tətbiq etməyi seçən asılı və ya birgə müəssisələrə də tətbiq olunur. Düzəliş, 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. Erkən tətbiqə yol verilir. Bu düzəlişlərin Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməsi gözlənilmir.

9 sayılı MHBS “Maliyyə Alətləri – Maliyyə öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması üçün “10 faiz” testində haqlar

MHBS-lərin illik təkmiləşdirmələri prosesi çərçivəsində 2018-2020-ci illər üçün MUBSSŞ 9 sayılı MHBS-yə düzəliş etmişdir. Düzəliş müəssisənin yeni və ya dəyişdirilmiş maliyyə öhdəliyinin şərtlərinin ilkin maliyyə öhdəliyinin şərtlərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olub olmadığını qiymətləndirərkən daxil etdiyi haqları aydınlaşdırır. Bu haqlara yalnız borcalan və ya borcverən tərəfindən ödənilən və ya alınan haqlar, o cümlədən borcalanın və ya borcverənin digər tərəflərin adından ödədiyi və ya aldığı haqlar daxildir. Müəssisə bu düzəlişi, müəssisənin düzəlişi ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində və ya daha sonra dəyişdirilmiş və ya əvəz edilmiş maliyyə öhdəliklərinə tətbiq edir.

Düzəliş, 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. Qrup, dəyişiklikləri müəssisənin ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində və ya sonra dəyişdirilən və ya dəyişdirilən maliyyə öhdəliklərinə tətbiq edəcəkdir. Düzəlişlərin Qrupa əhəmiyyətli təsir göstərməsi gözlənilmir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və məhdudlaşdırılmış pul vəsaitləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və məhdudlaşdırılmış pul vəsaitləri göstərilən tarixlərdə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
AZN ilə bank qalıqları	3,958	869
ABŞ dolları ilə bank qalıqları	698	833
Türk liresi ilə bank qalıqları	72	470
Avro ilə bank qalıqları	14	915
Rusiya rublu ilə bank qalıqları	1	-
Kassada olan pul vəsaitləri	-	-
ƏDV depozit hesabı, AZN	99	54
Cəmi pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və məhdudlaşdırılmış pul vəsaitləri	4,842	3,141

1 yanvar 2008-ci il tarixindən başlayaraq dövlət vergi orqanları ƏDV depozit hesablarını və bu hesablar vasitəsilə əvəzləşdirilən və hesablanan ƏDV üzrə icbari ödəmələri tətbiq etmişdir. Bu yeni vergi qanunvericiliyinə uyğun olmaq üçün Qrup ƏDV üzrə depozit hesabını açmışdır. Bu qanunvericiliyə uyğun olaraq ƏDV depozit hesabındakı qalıq vergi orqanlarına 45 gün əvvəl bildiriş göndərməklə çıxarılır.

7. Ticarət və digər debitor borcları

Ticarət və digər debitor borcları göstərilən tarixlərdə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Ticarət və digər debitor borcları	255,811	262,690
Çıxılın: gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(14,478)	(14,478)
Cəmi ticarət və digər debitor borcları	241,333	248,212

Ticarət debitor borclarının dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2020	2019
1 yanvarda	(14,478)	(10,977)
İl üzrə xərc	-	(3,501)
31 dekabrda	(14,478)	(14,478)

8. Vergilər üzrə debitor borcları

Vergilər üzrə debitor borcları gələcək vergi öhdəlikləri ilə əvəzləşdirmə vasitəsilə və ya vergi orqanları tərəfindən birbaşa ödənilmiş pul vəsaitləri kimi bərpa olunur.

Vergilər üzrə debitor borcları göstərilən tarixlərdə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Dövlət büdcəsindən alınacaq məbləğlər	3,171	1,101
Əvəzləşdirilən ƏDV	11,872	9,449
Cəmi vergilər üzrə debitor borcları	15,043	10,550

Dövlət büdcəsindən alınacaq məbləğlər vergilər üzrə edilmiş avans ödənişləri ilə əlaqədardır. Əvəzləşdirilən ƏDV əsasən ilin sonuna ödənilməmiş və beləliklə də vergi haqqında bəyannamələrdə əvəzləşdirilməmiş alışırlara və satıcının əlaqəli xidmətləri gördükdən sonra əvəzləşdirilən bilən tikinti işləri üzrə avans ödənişlərinə aid ƏDV üzrə debitor borcu məbləğindən ibarətdir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. Avans ödənişləri

Avans ödənişləri göstərilən tarixlərdə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Ticarət və xidmətlər üçün qısamüddətli avans ödənişləri	7,212	13,330
Gemilərin alınması üçün uzunmüddətli avans ödənişləri	-	3,570
Cəmi avans ödənişləri	7,212	16,900

31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə avans ödənişləri əsas etibarlı ilə təchizatçılara gemilərin tikintisi, xammal, ehtiyat hissələri və materiallar, avadanlıq, eləcə də gemilərin təmiri və texniki xidmətin göstərilməsi üçün edilmiş avans ödənişlərindən ibarətdir.

10. Mal-material ehtiyatları

Mal-material ehtiyatları göstərilən tarixlərdə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Xammal və ehtiyat hissələri	77,920	74,392
Yanacaq	4,888	6,381
Digər	6,738	4,861
Cəmi mal-material ehtiyatları	89,546	85,634

11. Ticarət və digər kreditör borcları

31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə ticarət və digər kreditör borcları təchizatçılara gemilər üçün xammal, ehtiyat hissələri və avadanlıqların alınması və təmiri və texniki xidməti üçün ödəniləcək məbləğlərdən ibarətdir.

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Ticarət kreditör borcları	95,125	80,123
Cəmi maliyyə kreditör borcları	95,125	80,123
İşçilər qarşısında öhdəliklər	7,597	9,355
Cəmi ticarət və digər kreditör borcları	102,722	89,478

48,730 AZN (31 dekabr 2019-cu il: 63,437 AZN) məbləğində maliyyə kreditör borcları xarici valyuta ilə (əsas etibarlı ilə ABŞ dolları və avro ilə) ifadə edilmişdir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

12. Kreditlər

31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə Qrupun qısamüddətli kreditləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Vəsaitlər	Faiz dərəcəsi	Ödəniş tarixi	31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq	31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq
AZN ilə qısamüddətli vəsaitlər	4.5%	dekabr 2021-ci il	15,090	25,228
Uzunmüddətli kreditlərin cari hissəsi			4,235	35,524
Cəmi qısamüddətli kreditlər və uzunmüddətli kreditlərin cari hissəsi			19,325	60,752

31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə Qrupun uzunmüddətli kreditləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Vəsaitlər	Faiz dərəcəsi	Ödəniş tarixi	31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq		31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq	
			Uzunmüddətli hissəsi	Cari hissəsi	Uzunmüddətli hissəsi	Cari hissəsi
42 milyon AZN	3.65%	avqust 2024	12,727	4,235	16,932	4,721
2 milyon ABŞ dolları	4.9%	oktyabr 2020	-	-	-	2,125
10 milyon ABŞ dolları	4.9%	dekabr 2020	-	-	-	16,449
13 milyon ABŞ dolları	4.9%	iyun 2020	-	-	-	11,033
1 milyon ABŞ dolları	4.9%	fevral 2020	-	-	240	1,196
Cəmi uzunmüddətli kreditləri			12,727	4,235	17,172	35,524

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

13. Gəmilər, əsas vəsaitlər

Gəmilərin, əsas vəsaitlərin balans dəyərində hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Binalar və tikililər	Maşın və avadanlıqlar	Gəmilər və liman avadanlıqları	Nəqliyyat vasitələri, mebel və alətlər	Tamamlanmamış tikinti	Cəmi
İlkin dəyər						
1 yanvar 2019-cu il	107,956	30,439	1,221,568	24,471	146,597	1,531,031
Əlavələr	2,421	2,271	14,504	8,672	139,833	167,701
Silinmələr	(9,684)	(531)	(30,795)	(6,597)	(2,316)	(49,923)
Köçürmələr	1,380	-	43,560	-	(44,940)	-
31 dekabr 2019-cu il	102,073	32,179	1,248,837	26,546	239,174	1,648,809
Əlavələr	-	6	1,762	4,336	125,180	131,284
Silinmələr	-	(1)	(180)	(1,485)	-	(1,666)
Köçürmələr	2,576	689	170,517	1,383	(175,165)	-
31 dekabr 2020-ci il	104,649	32,873	1,420,936	30,780	189,189	1,778,427
Köhnəlmə						
1 yanvar 2019-cu il	(22,367)	(17,177)	(699,777)	(18,211)	(6,991)	(764,523)
İl üzrə köhnəlmə xərci	(5,058)	(2,850)	(66,389)	(2,235)	-	(76,532)
Silinmələr	1,408	220	29,768	511	-	31,907
31 dekabr 2019-cu il	(26,017)	(19,807)	(736,398)	(19,935)	(6,991)	(809,148)
İl üzrə köhnəlmə xərci	(4,992)	(3,035)	(61,402)	(2,731)	-	(72,160)
Silinmələr	-	1	-	743	-	744
31 dekabr 2020-ci il	(31,009)	(22,841)	(797,800)	(21,923)	(6,991)	(880,564)
Xalis balans dəyəri						
1 yanvar 2019-cu il	85,589	13,262	521,791	6,260	139,606	766,508
31 dekabr 2019-cu il	76,056	12,372	512,439	6,611	232,183	839,661
31 dekabr 2020-ci il	73,640	10,032	623,136	8,857	182,198	897,863

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

14. Aktivdən istifadə hüququ və icarə öhdəlikləri

Grup icarəçi qismində

Qrupun Qara Dəniz bölgəsində fəaliyyət göstərən iki tanker üzrə icarə müqaviləsi var. Tankerlər üzrə müqavilələr beyrboat çarter müqaviləsidir və 2021-ci ilin sonunda başa çatdırılacaq. Bu icarələr üzrə Qrupun məsuliyyəti icarədarın aktivlər üzərində mülkiyyət hüququ ilə təmin edilir.

16 sayılı MHBS-da qısa müddətli icarənin tərifini nəzərə alıqda, Qrup 12 aylıq müddətə ofis məkanını da icarəyə götürüb ki, bu icarə üzrə qısa müddətli icarələr üzrə azad olmanı tətbiq edir.

Aşağıda aktivdən istifadə hüququnun qalıq dəyərləri və dövr üzrə hərəkət göstərilmişdir:

	Gəmilər və liman qurğuları	Cəmi
İlkin dəyər		
1 yanvar 2019-cu il	4,935	4,935
Əlavələr	-	-
Köhnəlmə xərci	(2,468)	(2,468)
1 yanvar 2020-ci il	2,467	2,467
Əlavələr	2,105	2,105
Köhnəlmə xərci	(2,286)	(2,286)
31 dekabr 2020-ci il	2,286	2,286

Aşağıda icarə öhdəliklərinin qalıq dəyərləri və dövr üzrə hərəkət göstərilmişdir:

	2020	2019
İlkin dəyər		
1 yanvar 2020-ci il	(10,509)	(10,022)
Əlavələr	(2,105)	-
Yığılmış faiz	(590)	(487)
Ödəniş	-	-
31 dekabr 2020-ci il	(13,204)	(10,509)

15. Ehtiyatlar

	Əmək qabiliyyətinin itirilməsinə görə ödənişlər	İstifadə edilməmiş məzuniyyət	Cəmi
1 yanvar 2019-cu il tarixinə balans dəyəri	(5,417)	(8,768)	(14,185)
İstifadə	1,529	21,434	22,963
Silinmələr	-	-	-
Xərc	(3,123)	(18,835)	(21,958)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə balans dəyəri	(7,011)	(6,169)	(13,180)
İstifadə	1,639	5,853	7,492
Silinmələr	-	-	-
Xərc	(1,933)	(9,378)	(11,311)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə balans dəyəri	(7,305)	(9,694)	(16,999)
31 dekabr 2019-cu il	(7,011)	(6,169)	(13,180)
Cari	(1,100)	(6,169)	(7,269)
Uzunmüddətli	(5,911)	-	(5,911)
31 dekabr 2020-ci il	(7,305)	(9,694)	(16,999)
Cari	(973)	(9,694)	(10,667)
Uzunmüddətli	(6,332)	-	(6,332)

*(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)***15. Ehtiyatlar (davamı)****Əmək qabiliyyətinin itirilməsinə görə ödənişlər**

Qrupun iş zamanı sağlamlığına zərər dəymiş işçilərə kompensasiya ödəmək, eləcə də iş zamanı vəfat etmiş işçilərin ailələrinə kompensasiya ödəmək öhdəliyi var. Qrup 31 dekabr 2020-ci il və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə, müvafiq olaraq, 5.42% və 6.90% diskont dərəcələrini istifadə etməklə işçilərə bədbəxt hadisələr üzrə ödənişlərin cari dəyərini hesablamışdır. Zərər çəkmiş işçilərə ömürlük ödənişlərin hesablanması məqsədilə Qrup kişilər və qadınlar üçün orta ömür müddətlərini, müvafiq olaraq, 73 və 78 yaş hesab etmişdir.

16. Səhm kapitalı və əlavə ödənilmiş kapital**Səhm kapitalı**

Qrupa hər birinin öz səhm kapitalı olan on dörd (2019-cu il: on beş) ayrıca hüquqi şirkət daxildir. 4 avqust 2020-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 399 sayılı qərarı ilə "Dənizçilər poliklinikası" Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi QSC-nin balansından Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin balansına köçürülmüşdür.

31 dekabr 2020-ci il tarixində Şirkət nominal dəyəri 1 Azərbaycan Manatı ilə 440,050,998 sayda səhmin buraxılmasını təsdiqləmiş və Qrupun yeganə və yekun səhmdarı olan Dövlətə buraxmışdır.

Əlavə ödənilmiş kapital

2020-ci ildə Qrupun əlavə ödənilmiş kapitalında 10,000 AZN (2019-cu il: 44,000 AZN) məbləğində artım pul vəsaiti formasında köçürülmüşdür.

17. Gəlirlərin kateqoriyalar üzrə təhlili

Qrupun gəlirləri icarə və qeyri-icarə olaraq iki yerə bölünür. İcarə gəlirlərinə beyrboat və taym çarter müqavilələrindən əldə edilən gəlirlər daxildir.

	2020	2019
İcarədən gəlirlər	77,808	94,992
Qeyri-icarə gəlirləri	343,241	384,200
Cəmi gəlirlər	421,049	479,192

Qeyri-icarə gəlirlərinə yük və sərnişin daşımaları, dəniz nəqliyyat və logistika xidmətləri daxildir. Biznes seqmentləri üzrə əmələ gələn gəlirlər aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2020	2019
Dəniz nəqliyyatı xidməti	163,463	179,346
Yük və sərnişin daşımaları	169,008	185,393
Logistika xidmətləri	3,520	12,179
Digər gəlirlər	7,250	7,282
Cəmi qeyri-icarə gəlirləri	343,241	384,200

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Xərclərin xüsusiyyətinə görə təhlili

31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərində başa çatan illər üzrə satışların maya dəyəri, sosial, ümumi və inzibati xərclər və digər əməliyyat xərcləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2020	2019
Əmək haqqı və sosial müdafiə xərcləri	141,137	144,353
Gəmilərin, əsas vəsaitlərin amortizasiyası	74,446	79,000
İstifadə edilən xammal və materiallar	48,331	51,825
Liman haqları	29,626	29,040
Təmir və texniki xidmət xərcləri	17,012	23,066
Yemək xərcləri	11,314	12,429
Sığorta xərcləri	7,565	7,372
Üzücü heyətin üzvlərinin sutkalıq yol xərcləri	7,408	9,523
Mənfəət vergisi istisna olmaqla digər vergilər	5,110	8,228
Kommunal xərclər	4,947	3,656
Logistika xərcləri	4,522	15,364
Dənizçilərin mənzillə təmin olunması xərcləri	3,258	3,581
Gəmilərin qeydiyyatı xərcləri	3,069	2,954
Agentlik və broker xidmətləri üçün xərclər	2,974	3,746
Sponsorluq xərcləri	2,290	3,778
İcarə xərcləri	1,124	1,187
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	807	675
Əvəzi ödənilən xərclər	519	9,438
Ezamiyyə xərcləri	196	467
Ticarət və digər debitor borcları üzrə gözlənilən kredit zərərləri	-	3,502
Digər	8,675	7,392
Cəmi satışların maya dəyəri, sosial, ümumi, inzibati və digər əməliyyat xərcləri	374,330	420,576

19. Əlaqəli tərəflərlə qalıqlar və əməliyyatlar

Baş rəhbərliyə ödənişlər

Qrupun baş rəhbərliyinə Qrupun sədri və beş müavini daxildir. Qrupun baş rəhbərliyinin bütün üzvləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təyin edilir. Baş rəhbərliyin üzvləri təsdiqlənmiş əmək haqqı cədvəlinə uyğun olaraq Qrup tərəfindən əmək haqqı və mükafatlarla təmin edilir. 2020-ci il ərzində baş rəhbərliyə cəmi ödənişlər 465 AZN (2019-cu il: 618 AZN) təşkil etmişdir.

Qrupun əhəmiyyətli əməliyyatlar apardığı və ya əhəmiyyətli qalıqlara malik olduğu əlaqəli tərəflərlə münasibətlər aşağıda göstərilir.

31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə Qrupun əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqları aşağıda əks etdirilir:

	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr 31 dekabr 2020-ci il	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr 31 dekabr 2019-cu il
Ticarət və digər debitor borcları	243,083	252,472
Gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyatlar	(12,351)	(12,351)
Avans ödənişləri	251	3,279
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	4,037	561
Uzunmüddətli kreditlər	(12,728)	(17,172)
Uzunmüddətli kreditlərin cari hissəsi	(4,235)	(35,524)
Qısamüddətli kreditlər	(15,064)	(10,000)
Ticarət və digər kreditor borcları	(45,302)	(33,290)
Ödəniləcək vergilər	(37,778)	(18,814)

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

19. Əlaqəli tərəflərlə qalıqlar və əməliyyatlar (davamı)

31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıda əks etdirilir:

	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr 31 dekabr 2020-ci il	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr 31 dekabr 2019-cu il
Yük və sərnişin daşımaları xidmətləri	31,588	52,130
Dəniz nəqliyyatı xidmətləri	183,562	239,141
Digər əməliyyat gəliri	4,136	13,406
Əmlak vergisi	(4,626)	(4,725)
Digər vergilər	(798)	(3,848)
Əvəzsiz köçürülmüş əsas vəsaitlər üzrə xalis ƏDV	-	(12)
Vergi cərimələri və tələblər	(21)	-
Təmir və texniki xidmət xərcləri	(967)	(1,332)
Kommunal xərclər	(2,574)	(2,526)
Port xərcləri	(6,283)	(6,886)
Bank xərcləri	(100)	(786)
Maliyyə xərci	(1,648)	(3,223)
Digər xərclər	(4,922)	(2,151)

İlin sonuna ödənilməmiş qalıqlar təminatlıdır və hesablaşmalar pul vəsaiti şəklində aparılır. Əlaqəli tərəflər üzrə debitor və kreditor borcları üçün zəmanətlər olmamışdır.

20. Vergilər üzrə kreditor borcları

Vergilər üzrə kreditor borcları aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
ƏDV üzrə kreditor borcları	(4,150)	(8,093)
Hesablanmış ƏDV	(29,636)	-
Sosial sığorta üzrə ayırmalar	(2,687)	(3,089)
Cari mənfəət vergisi üzrə kreditor borcları	-	(5,073)
Digər	(473)	(4,345)
Cəmi vergilər üzrə kreditor borcları	(36,946)	(20,600)

Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 1 yanvar 2020-ci il tarixdən qüvvəyə minmiş 166.1-ci maddəsinin müddəalarına əsasən, ƏDV tutulan əməliyyatın vaxtı təqdim olunmuş mallar (işlər və xidmətlər) üçün ödənişin həyata keçirildiyi vaxtdır. Hesablanmış ƏDV məbləği təqdim olunmuş malların (işlər və xidmətlərin) ödənilməmiş əməliyyatları üçün ƏDV məbləğini əks etdirir.

21. Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi aşağıdakılardan ibarətdir:

	2020	2019
Cari mənfəət vergisi xərci	(11,692)	(18,641)
Təxirə salınmış vergi xərci	(4,467)	(7,019)
31 dekabr tarixində başa çatan il üzrə mənfəət vergisi xərci	(16,159)	(25,660)

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Mənfəət vergisi (davamı)

Gözlənilən və faktiki vergi xərclərinin tutuşdurulması aşağıda göstərilir:

	2020	2019
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət	61,202	89,533
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20 faiz vergi dərəcəsinə əsasən nəzəri vergi xərci	(12,240)	(17,907)
Gəlirdən çıxılmayan xərclərin vergi effekti	(4,220)	(5,611)
Tanınmamış müvəqqəti fərqlər	(101)	(1,061)
Törəmə müəssisələrə investisiyalar	-	(744)
Vergi tutulmayan gəlir	39	-
Digər	363	(337)
31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il üzrə mənfəət vergisi xərci	(16,159)	(25,660)

Gəlirdən çıxılmayan xərclər əsas etibarlı ilə sosial və işçilərlə bağlı xərclərdən, eləcə də gəlirlər yaratmayan aktivlər üzrə amortizasiya xərclərindən ibarətdir.

MHBS və qüvvədə olan yerli vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün aktivlərin və öhdəliklərin balans dəyəri və onların vergi əsasları arasındakı müvəqqəti fərqlərə səbəb olmuşdur. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2019-cu il	Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir hesabatında müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi	31 dekabr 2020-ci il
Gəlirdən çıxılan / (vergi tutulan) müvəqqəti fərqlərin vergiyə təsiri			
İstifadə hüququ olan aktiv	(493)	36	(457)
Gəmilər, əsas vəsaitlər	(28,591)	(6,204)	(34,795)
Ticarət kreditör borcları və hesablanmış öhdəliklər	(250)	(943)	(1,193)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(29,334)	(7,111)	(36,445)

	31 dekabr 2019-cu il	Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir hesabatında müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi	31 dekabr 2020-ci il
Gəlirdən çıxılan / (vergi tutulan) müvəqqəti fərqlərin vergiyə təsiri			
Cari və uzun müddətli avans ödənişləri	(150)	236	86
Uzunmüddətli və cari ehtiyatlar	2,736	606	3,342
Ticarət və digər debitor borcları, xalis	3,381	167	3,548
Mal-material ehtiyatları	96	1,098	1,194
Cari icarə öhdəliyi	2,104	537	2,641
Təxirə salınmış vergi aktivləri	8,167	2,644	10,811
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri (xalis)	(21,167)	(4,467)	(25,634)

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Mənfəət vergisi (davamı)

	Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir hesabatında müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi		
	31 dekabr 2018-ci il	31 dekabr 2019-cu il	31 dekabr 2019-cu il
Gəldirdən çıxılan / (vergi tutulan) müvəqqəti fərqlərin vergiyə təsiri			
Aktivdən istifadə hüququ	–	(493)	(493)
Gəmilər, əsas vəsaitlər	(20,659)	(7,932)	(28,591)
Qısa və uzun müddətli avans ödənişləri	–	(150)	(150)
Ticarət kreditör borcları və hesablanmış öhdəliklər	429	(679)	(250)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(20,230)	(9,254)	(29,484)

	Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir hesabatında müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi		
	31 dekabr 2018-ci il	31 dekabr 2019-cu il	31 dekabr 2019-cu il
Gəldirdən çıxılan / (vergi tutulan) müvəqqəti fərqlərin vergiyə təsiri			
Uzunmüddətli və cari ehtiyatlar	2,918	(182)	2,736
Ticarət və digər debitor borcları, xalis	3,020	361	3,381
Mal-material ehtiyatları	144	(48)	96
Cari icarə öhdəlikləri	–	2,104	2,104
Təxirə salınmış vergi aktivləri	6,082	2,235	8,317
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri (xalis)	(14,148)	(7,019)	(21,167)

22. Digər əməliyyat gəlirləri

Digər əməliyyat gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2020	2019
Digər malların və göstərilmiş xidmətlərin satışı	2,108	12,938
Alyans razılaşmasından gəlir	11,000	11,240
Digər	6,494	7,940
Cəmi müqavilələrdən digər əməliyyat gəliri	19,602	32,118

23. Maliyyə xərcləri

Maliyyə xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2020	2019
Borc üzrə faiz xərci	2,090	801
İcarə üzrə faiz xərci	590	487
Cəmi maliyyə xərcləri	2,680	1,288

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

Maliyyə riski amilləri

Qrupun müvafiq bacarıq, təcrübə və səlahiyyətləri olan rəhbərliyi risklərin idarə edilməsinə nəzarət edir və Qrupun ümumi vəziyyəti üzrə müntəzəm monitorinqi həyata keçirir. Risklərin idarəedilməsi üzrə bu proses Qrup üçün çox önəmlidir və Qrupda çalışan aparıcı mütəxəssislər vəzifələrinə uyğun risk həcminə görə məsuliyyət daşıyırlar.

Qrupun əsas maliyyə öhdəlikləri ticarət kreditor borcları, qısamüddətli və uzunmüddətli kreditlərdən ibarətdir. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri, hesablanmış gəlirlər/gəlir və ticarət və digər debitor borcları Qrupun əsas maliyyə aktivləridir. Həm əsas maliyyə öhdəlikləri, həm də maliyyə aktivləri birbaşa Qrupun əməliyyatlarından irəli gəlir.

Fəaliyyətin adi gedişində Qrup kredit, likvidlik və bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riski alınan və satılan malların dəyişkən qiymətləri, digər xammalların qiymətləri, valyuta məzənnələri və faiz dərəcələri dəyişmələri nəticəsində yaranır. Bazar qiymətlərindəki bu cür dəyişikliklər, həcmindən asılı olaraq, Qrupun maliyyə vəziyyətinin dəyişməsinə səbəb ola bilər. Qrupun ümumi risk idarəetmə proqramı maliyyə bazarlarının qeyri-müəyyənliklərini əhatə edir və Qrupun maliyyə fəaliyyətinə potensial mənfi təsiri azaltmağı nəzərdə tutur. Maliyyə nəticələrinə təsir edə bilən müxtəlif risklərin səmərəli şəkildə idarə edilməsi üçün Qrupun əsas strategiyası güclü maliyyə mövqeyinin qorunub saxlanmasıdır. İdarəetmə üzrə müəyyən edilmiş rəsmi prosedurlarına uyğun olaraq Qrupun rəhbərliyi maliyyə risklərini cari bazar mövqeyinə istinadən müəyyən edir və qiymətləndirir.

Bazar riski

Qrup bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riskləri ümumi və xüsusi bazar hərəkətlərinin təsirinə məruz qalan (i) xarici valyuta, (ii) faiz hesablanan aktivlər və öhdəliklərin açıq mövqələrindən irəli gəlir. Rəhbərlik qəbul edilə bilən riskin dəyəri üzrə limitlər müəyyən edir və bunların üzərində müntəzəm monitorinq aparır. Bununla bərabər, bu yanaşmadan istifadə daha əhəmiyyətli bazar hərəkətləri olanda bu limitlərdən kənara çıxan zərərlərin qarşısını almır.

(i) Xarici valyuta riski

Qrup fəaliyyətin adi gedişində müxtəlif xarici valyuta üzrə məzənnə riskinə (əsas etibarilə ABŞ dolları ilə əlaqədar) məruz qalır. Xarici valyuta üzrə məzənnə riskləri əsasən gələcək kommərasiya əməliyyatlarından, aktiv və öhdəliklər funksional valyutadan fərqli valyutada ifadə edildikdə, uçota alınmış aktiv və öhdəliklərdən yaranır.

Qrupun xarici müştərilər və təchizatçılarla olan borc öhdəliklərinin və satışlarının əksəriyyəti ABŞ dolları ilə ifadə edilir. 2015-ci il ərzində Azərbaycan Manatı ABŞ dollarına (21 fevral 2015-ci il tarixində 34% və 21 dekabr 2015-ci il tarixində 48%) və digər əsas valyutalara qarşı iki dəfə devalvasiyaya məruz qalmışdır. 31 dekabr 2020-ci və 2019-cu il tarixlərində başa çatan illər ərzində Azərbaycan Manatının ABŞ dolları və digər önəmli valyutalara qarşı əhəmiyyətli devalvasiyası olmamışdır.

Rəhbərlik Qrupun xarici valyuta riskini hecləmir.

Bütün digər dəyişənlərin sabit qalması şərti ilə, Qrupun vergidən sonra mənfəətinin ABŞ dolları, Avro, Rusiya rublu və Türklirəsi üzrə məzənnələrdəki mümkün dəyişikliklərə qarşı həssaslıq təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir. Qrupun kapital balansına əhəmiyyətli təsir göstərmir:

	Məzənnənin dəyişməsi (+/-)	2020-ci ilin vergidən sonrakı mənfəətinə təsir	Məzənnənin dəyişməsi (+/-)	2019-cu ilin vergidən sonrakı mənfəətinə təsir
USD/AZN	20.00%/-3.00%	(3,998)/600	14.00%/-3.00%	(4,425)/948
EUR/AZN	22.00%/-10.00%	(4,016)/1,823	14.00%/-3.00%	(3,657)/784
TRY/AZN	15.00%/-17.00%	(10)/11	20.00%/-25.00%	65/(81)

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Bazar riski (davamı)

(ii) Faiz dərəcəsi riski

Qrup dəyişkən faiz dərəcəli maliyyə öhdəlikləri üzrə faiz dərəcəsi riskinə məruz qalır. Bu riskin azaldılması məqsədilə Qrupun rəhbərliyi cari faiz dərəcəsinin müntəzəm təhlilini aparır və bu təhlildən asılı olaraq rəhbərlik maliyyələşməni sabit və ya dəyişkən dərəcə əsasında əldə edilməsinin daha əlverişli olub-olmamasına dair qərarı qəbul edir. Cari bazarda sabit və ya dəyişkən faiz dərəcəsi ilə baş vermiş dəyişiklik əhəmiyyətli hesab edildiyi təqdirdə rəhbərlik müəyyən borcun daha əlverişli faiz dərəcəsi ilə yenidən maliyyələşdirməsini nəzərdən keçirə bilər.

Faiz dərəcələrində dəyişikliklər əsasən borc öhdəliklərinin ədalətli dəyərində (sabit faizli borclar) və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə (dəyişkən faizli borclar) təsir edir. Rəhbərlik Qrupun risklərinin sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələri üzrə təsirini müəyyən etmək üçün rəsmi siyasətə malik deyil. Lakin, yeni borc öhdəliklərinin cəlb edilməsi zamanı rəhbərlik ödəniş tarixində gözlənilən müddət ərzində həmin borc öhdəlikləri üzrə sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələrindən hansının daha əlverişli olacağına dair qərar qəbul etmək üçün öz mülahizələrindən istifadə edir.

31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə Qrupun əhəmiyyətli dərəcədə dəyişən faiz dərəcəsi riskinə məruz qalan faiz hesablanan öhdəlikləri və aktivləri olmamışdır.

Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası

Kredit riski qarşı tərəfin müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Qrupa dəyə biləcək potensial maliyyə zərəridir.

Qrupun kredit riskinə məruz qalan maliyyə alətləri ilk növbədə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və ticarət debitor borclarından ibarətdir.

Qrup pul vəsaitlərini Azərbaycan Respublikasında tanınmış maliyyə təşkilatlarında saxlayır. Qrupun pul vəsaitləri əsasən Azərbaycan Hökumətinin nəzarətində olan Azərbaycan Beynəlxalq Bankında (“ABB”) yerləşdirilir. 31 dekabr 2020-ci il tarixinə ABB-də saxlanılan pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri 3,962 AZN (2019-cu il: 551 AZN) təşkil etmişdir. Qrup hesablarının olduğu bankların statusuna daim nəzarət edir.

Qrupun məruz qaldığı kredit riskinin maksimum dərəcəsi konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin balans dəyəri üzrə əks etdirilir və aşağıdakı cədvəldə aktivlərin kateqoriyalarına görə təsnifləşdirilir:

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 6)	4,743	3,087
Ticarət və digər debitor borcları, xalis (Qeyd 7)	241,333	248,212
Cəmi maksimal kredit riski	246,076	251,299

52,124 AZN (31 dekabr 2019-cu il: 60,630 AZN) məbləğində ticarət və digər debitor borcları əsasən ABŞ dolları və Avro olam xarici valyutalarla ifadə edilmişdir.

Ticarət debitor borcları

Müştərinin kredit riski Qrupun müştərinin kredit riskinin idarə edilməsinə dair təsis edilmiş siyasəti, prosedurları və nəzarət sistemində uyğun olaraq hər bir təsərrüfat bölməsi tərəfindən idarə edilir. Müştərinin kreditinin keyfiyyəti geniş kredit reytingi cədvəli əsasında qiymətləndirilir və həmin qiymətləndirməyə uyğun olaraq fərdi kredit limitləri müəyyən edilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Ticarət debitor borcları (davamı)

Hər hesabat tarixində gözlənilən kredit zərərlərini ölçmək üçün ehtiyat matrisi istifadə etməklə qiymətləndirmə təhlili aparılır. Ehtiyat dərəcələri oxşar zərər sxemləri olan (məsələn, coğrafi baxımdan, məhsul növü, müştərinin növü və reytingi, akkreditiv və ya digər kredit sığortası növü ilə əhatə) müxtəlif müştəri segmentlərinin qruplaşmasına görə keçmiş günlərin sayına əsaslanır. Hesablama mümkünlük baxımından ölçülmüş nəticələri, pulların vaxt dəyərini və hesabat tarixində keçmiş hadisələr haqqında mövcud olan əsaslı və təsdiqlənə bilən məlumata, cari şəraitləri və gələcək iqtisadi şəraitlərin proqnozlarını əks etdirir. Hesabat tarixində kredit riskinin maksimal həcmi aşağıdakı cədvəldə göstərilən hər bir maliyyə aktivləri sinfinin balans dəyəridir.

31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə gözlənilən kredit zərəri üzrə ehtiyat müştərilərdən alınacaq debitor borcları üzrə aşağıdakı kimi müəyyən edilmişdir:

31 dekabr 2020-ci il	30 gündən az vaxtı keçmiş	30-60 gün vaxtı keçmiş	61-90 gün vaxtı keçmiş	91-360 gün vaxtı keçmiş	360 gündən çox vaxtı keçmiş	Cəmi
Ticarət debitor borclarının ümumi balans dəyəri	30,956	23,775	16,747	148,988	35,345	255,811
Çıxılsın: GKZ üzrə ehtiyat	(4,712)	(1,408)	(1,296)	(6,024)	(1,038)	(14,478)
Xalis ticarət debitor borcları	26,244	22,367	15,451	142,964	34,307	241,333

31 dekabr 2019-cu il	30 gündən az vaxtı keçmiş	30-60 gün vaxtı keçmiş	61-90 gün vaxtı keçmiş	91-360 gün vaxtı keçmiş	360 gündən çox vaxtı keçmiş	Cəmi
Ticarət debitor borclarının ümumi balans dəyəri	39,709	37,657	27,511	155,560	2,253	262,690
Çıxılsın: GKZ üzrə ehtiyat	(4,712)	(1,408)	(1,296)	(6,024)	(1,038)	(14,478)
Xalis ticarət debitor borcları	34,997	36,249	26,215	149,536	1,215	248,212

Qrup qəbul etdiyi kredit riskinin səviyyələrini bir qarşı tərəf və ya qarşı tərəflər qrupu üzrə risk həcmələrinə limit qoymaqla strukturlaşdırır. Bu risklər hər il və ya daha tez-tez təhlil edilir. Kateqoriyalara görə kredit riskinin səviyyəsi üzrə limitlər rəhbərlik tərəfindən hər il təsdiq edilir.

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyətini qiymətləndirərkən, Qrup qarşı tərəfin xüsusiyyətini, keçmiş dövrlər üzrə məlumatı, eləcə də defolt dərəcələri haqqında məlumatı və kredit keyfiyyətini qiymətləndirmək üçün istifadə edilə bilən digər mövcud məlumatları nəzərə alır.

Debitor borcları əsasən yerli bazarda fəaliyyət göstərən iri müştərilərdən dəniz nəqliyyatı xidməti və daşıma xidmətləri üzrə debitor borclarından ibarətdir. Qrupun debitor borclarından irəli gələn kredit riski daha sonra müştərilərin krediti ödəmək qabiliyyətini daim izləməklə azaldılır.

Likvidlik riski

Likvidlik riski Qrupun ödəmə vaxtı çatmış maliyyə öhdəliklərinin yerinə yetirə bilməyəcəyi təqdirdə yaranan riskdir. Likvidliyin idarə edilməsinə Qrupun yanaşması həm adi, həm də qeyri-standart şəraitdə, məqbul olmayan zərər çəkmədən və ya Qrupun nüfuzuna ziyan vurmadan, öhdəlikləri yerinə yetirməli olanda kifayət qədər likvidliyi təmin etməkdən ibarətdir. Likvidlik riskini idarə edərkən Qrup kifayət qədər pul ehtiyatları və borc öhdəlikləri saxlayır, proqnozlaşdırılmış və faktiki pul vəsaitlərinin hərəkətinə davamlı olaraq nəzarət edir.

Likvidlik riskinin düzgün idarə olunması funksiyasına kifayət qədər dövriyyə kapitalının saxlanması və bazar mövqelərinin bağlana bilməsi daxildir. Rəhbərlik, Qrupun likvidlik ehtiyatı üzrə davamlı proqnozlara gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsasən nəzarət edir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski (davamı)

Qrupun bütün maliyyə öhdəlikləri qeyri-törəmə maliyyə alətlərindən ibarətdir. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun maliyyə öhdəlikləri konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixindən müqavilədə nəzərdə tutulan ödəmə tarixinədək qalan dövr üzrə müvafiq ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Cədvəldə göstərilən məbləğlər müqavilədə nəzərdə tutulan diskont edilməmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirir. Diskontlaşmanın təsiri əhəmiyyətli olmadığı üçün 12 ay ərzində ödənilməli olan qalıqlar təxminən onların balans dəyərində bərabərdir.

31 dekabr 2020-ci il və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

31 dekabr 2020-ci il	Qeydlər	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Ticarət kreditör borcları	11	95,125	-	-	-	95,125
Kreditlər	12	4,825	15,966	12,821	-	33,612
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri		99,950	15,966	12,821	-	128,737
31 dekabr 2019-cu il	Qeydlər	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Ticarət kreditör borcları	11	80,123	-	-	-	80,123
Kreditlər	12	20,364	23,473	16,668	-	60,505
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri		100,487	23,473	16,668	-	140,628

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri alətin könüllü tərəflər arasında məcburi və ya ləğv etmə satışı olmayan cari əməliyyatlar zamanı mübadilə edilə bildiyi məbləğlə daxil edilir. Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Qrup tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək vacibdir. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə edir.

Aşağıdakı cədvəldə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş maliyyə alətləri balans dəyərləri və ədalətli dəyər sinifləri üzrə müqayisə edilir:

	31 dekabr 2020-ci il	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 6)	4,743	4,872
Ticarət və digər debitor borcları (Qeyd 7)	241,333	241,018
Cəmi maliyyə aktivləri	246,076	245,890
Cəmi maliyyə kreditör borcları (Qeyd 11)	(95,125)	(95,048)
Qısamüddətli kreditlər (Qeyd 12)	(15,090)	(15,064)
Uzunmüddətli kreditlərin cari hissəsi (Qeyd 12)	(4,235)	(4,235)
Uzunmüddətli kreditlər (Qeyd 12)	(12,727)	(12,728)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(127,177)	(127,075)

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

	31 dekabr 2019-cu il	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 6)	3,087	3,087
Ticarət və digər debitor borcları (Qeyd 7)	248,212	248,212
Cəmi maliyyə aktivləri	251,299	251,299
Cəmi maliyyə öhdəlikləri (Qeyd 11)	(80,123)	(80,123)
Qısamüddətli kreditlər (Qeyd 12)	(25,228)	(25,228)
Uzunmüddətli kreditlərin cari hissəsi (Qeyd 12)	(35,524)	(35,524)
Uzunmüddətli kreditlər (Qeyd 12)	(17,172)	(17,172)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(158,047)	(158,047)

Ədalətli dəyərlər qiymətləndirilərkən, aşağıdakı metod və fərziyyələr istifadə edilmişdir:

- Qısamüddətli maliyyə aktivləri və öhdəlikləri, əsas etibarlı ilə bu alətlərin qısamüddətli olduğuna görə, balans dəyərlərini təxmin edir;
- Uzunmüddətli müəyyən dərəcəli və dəyişən dərəcəli debitor borcları / borc öhdəlikləri Qrup tərəfindən faiz dərəcələri, ölkə üzrə xüsusi risk amilləri, müştərinin fərdi krediti ödəmə qabiliyyəti və maliyyələşdirilən layihənin risk xüsusiyyətləri kimi parametrlərə əsaslanaraq Səviyyə 3-ün giriş məlumatlarından istifadə etməklə qiymətləndirilir.

Kapitalın idarə edilməsi

Kapitalın idarə edilməsində Qrupun əsas məqsədi düzgün investisiya qərarları qəbul etməklə biznes əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsi və davam etdirilməsi üçün güclü kapital bazasının təmin edilməsi və investorun və kreditorun güvənini qorumaqla öz işgüzar fəaliyyətinin dəstəklənməsindən ibarətdir.

Qrup 100% Azərbaycan Respublikasının hökumətinə məxsusdur və yeni gəmilərin alınması üçün vaxtaşırı olaraq Dövlət investisiyaları şəklində vəsaitlər alır.

Qrupun idarə etdiyi məcmu kapital aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Qeyd	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Qısamüddətli kreditlər	12	15,090	25,228
Uzunmüddətli kreditlərin uzunmüddətli hissəsi	12	12,727	17,172
Uzunmüddətli kreditlərin cari hissəsi	12	4,235	35,524
Ticarət və digər kreditor borcları və hesablanmış öhdəliklər	11	102,722	89,478
Çıxılısın: pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6	(4,743)	(3,087)
Xalis borc		130,031	164,315
Kapital		1,032,357	977,314
Kapital və xalis borc		1,162,388	1,141,629
Ödəmə qabiliyyəti əmsali		11%	14%

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Potensial öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri

Əməliyyat mühiti

Qrupun əməliyyatları əsasən Xəzər dənizi hövzəsində həyata keçirilir. Bununla bərabər, 2020-ci il ərzində quru yük daşımalarının 77%-ni və maye yük daşımalarının 26%-ni Qara dəniz hövzəsində həyata keçirilmiş əməliyyatlar təşkil edirdi. Bazar sistemi formalaşma mərhələsində olan Azərbaycan Respublikasında hal-hazırda daha yetkin bazar iqtisadiyyatlarına xas olan biznes və tənzimləyici infraqurucuya sahib deyil.

Azərbaycan iqtisadi islahatları aparmağa və hüquqi, vergi və nizamlayıcı infraqurucuya təkmilləşdirməyə davam edir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önəmli dərəcədə islahatlardan, Hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərinin effektivliyindən, xam neftin qiymətindən və Azərbaycan manatının sabitliyindən asılıdır.

Azərbaycan iqtisadiyyatı neft qiymətlərinin aşağı düşməsi və Azərbaycan manatının 2015-ci il ərzində devalvasiyasının mənfi təsirinə məruz qalmışdır. Bu, kapital əldə etmək imkanlarının məhdudlaşması, kapital dəyərinin artması, inflyasiya və iqtisadi artımın qeyri-müəyyənliyi kimi amillərə səbəb olmuşdur.

Bu çətinliklərə cavab olaraq, Azərbaycan hökuməti islahatları sürətləndirmək və maliyyə sistemində dəstək vermək planlarını açıqlamışdır. 6 dekabr 2016-cı ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti "Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritəsinin başlıca istiqamətləri"ni təsdiqləmişdir. Yol xəritəsi 2016-2020-ci illərdə inkişaf strategiyasını, 2025-ci ilə qədər uzunmüddətli perspektivləri və 2025-ci ildən sonrakı dövrə nəzəri əhatə edir.

Qrupun rəhbərliyi cari şəraitdə baş verən bu cür dəyişiklikləri izləməkdədir və Qrupun yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin davamlılığı və inkişafını dəstəkləmək üçün lazım hesab etdiyi ehtiyat tədbirlərini görməkdədir.

Rəhbərlik inanır ki, hal-hazırda Qrupun fəaliyyətinin sabitliyini təmin etmək üçün bütün münasib tədbirlər görülür. Buna baxmayaraq, yuxarıda təsvir edilmiş sahələrdə vəziyyətin gözlənilməz dərəcədə pisləşməsi Qrupun nəticələri və maliyyə vəziyyətinə hazırda dəqiq müəyyən edilə bilməyən mənfi təsir göstərə bilər.

Bu qeyri-müəyyənliklərin gələcəkdə aydınlaşdırılmasından yarana biləcək hər hansı düzəlişlər hazırkı maliyyə hesabatlarında əks etdirilməmişdir. Belə düzəlişlər (əgər olarsa), məlum olduğu və təxmin edilə bildiyi dövrdə hesabatda göstəriləcəkdir.

COVID-19 pandemiyası

2020-ci ilin birinci yarısında global iqtisadiyyat koronavirus pandemiyasının (COVID-19) mənfi təsirinə məruz qalmışdır.

2020-ci ilin mart-avqust aylarında bir çox ölkədə COVID-19 pandemiyası ilə mübarizə çərçivəsində getdikcə sərtləşdirilən karantin tədbirləri iqtisadi aktivliyi və məcmu xərcləmə səviyyələrini əhəmiyyətli dərəcədə azaltmışdır. Sosial məsafə və karantin tədbirləri pərakəndə satış, nəqliyyat, səyahət, iaşə, otel, əyləncə və bir çox digər müəssisələrin bağlanması ilə nəticələnmişdir. Beynəlxalq ticarətin fəaliyyəti də əhəmiyyətli dərəcədə azalmışdır. Nəhayət, neft qiymətləri ən aşağı tarixi səviyyəyə düşmüş və dövrün sonuna yalnız bir qədər bərpa olunmuşdur. COVID-19 pandemiyasının səbəb olduğu iqtisadi tənəzzülün aradan qaldırılması üçün Azərbaycan Respublikasının hökuməti və ARMB dəstək paketini təqdim etmişdir. Bu tədbirlərə, digərləri ilə yanaşı, təsire məruz qalmış sahələrə imtiyazlı kreditlərin verilməsi, işsiz fərdlərə ödənişlər, habelə maliyyə sektorunun resurslarla təmin etmək qabiliyyətini qorumaq və COVID-19 pandemiyası ilə bağlı tədbirlər nəticəsində likvidlik çatışmazlığına yol verməməkdə müştərilərə dəstək göstərmək üçün müəyyən tənzimləyici məhdudiyyətlərin yumşaldılması daxildir.

2020-ci il ərzində ARMB-nin yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsi 7.25%-dən 6.25%-dək endirilmişdir. Nəhayət, il ərzində 1 ABŞ dollarına 1.7000 AZN səviyyəsində saxlamaqla Azərbaycan manatının sabitliyini qorumaq üçün əhəmiyyətli xarici valyuta satışları edilmişdir.

2020-ci ilin iyun-iyul aylarında bir çox ölkədə pandemiyanın yayılma sürətinin azalmasının əlamətləri müşahidə edilmiş və hökumətlər məhdudiyyətləri tədricən qaldırmağa və ya azaltmağa başlamışlar. Bu tendensiya global maliyyə və əmtəə bazarlarında canlanmaya səbəb olmuşdur. Lakin, Azərbaycanda pandemiyanın pik həddi 2020-ci ilin oktyabr-dekabr aylarına təsadüf etdiyinə görə karantin tədbirləri daha da sərtləşdirilmişdir. Bu tədbirlər koronavirus infeksiyasına yeni yoluxmaların sayının tədricən azalması və 18 yanvar 2021-ci ildən karantin tədbirlərinin əksəriyyətinin aradan götürülməsi ilə nəticələnmişdir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Potensial öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

İkinci Qarabağ müharibəsi

İkinci Qarabağ müharibəsi 27 sentyabr 2020-ci il tarixində başlamış və 10 noyabr 2020-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ermənistan Respublikasının Baş Naziri və Rusiya Federasiyasının Prezidenti tərəfindən atəşkəs haqqında razılaşmanın imzalanması ilə başa çatmışdır. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının təsdiq olunduğu tarixə atəşkəs razılaşmasının ciddi pozulması halları olmamışdır.

Qrupun rəhbərliyi yaxın gələcəkdə Azərbaycanın azad edilmiş torpaqlarında iri infrastruktur layihələri, eləcə də bölgədə iqtisadi və nəqliyyat kommunikasiyalarının açılması sayəsində nominal ÜDM səviyyəsində artım olacağını gözləyir.

Məhkəmə prosedurları

Qrupun rəhbərliyi öz təxminlərinə və daxili və xarici peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün yaradılmış ehtiyatlardan başqa heç bir əhəmiyyətli zərər olmayacaqdır.

Vergi qanunvericiliyi

Azərbaycan Respublikasının vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərhələrə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Qrupun əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərhələrinə müvafiq səlahiyyətli orqanlar tərəfindən etiraz edilə bilər.

Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərhə düzgündür, vergi, xarici valyuta normaları və gömrüklə bağlı Qrupun mövqeləri qorunacaqdır və Qrupun potensial vergi öhdəlikləri hazırkı maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlərdən artıq olmayacaqdır.

Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı məsələlər

Hazırda Azərbaycan Respublikasında ətraf mühitin qorunması haqqında qanunvericilik təkmilləşdirilir və ona əməl olunması ilə bağlı hökumət orqanlarının mövqeyinə yenidən baxılır. Qrup, ətraf mühitin qorunması ilə bağlı öhdəliklərini mütəmadi olaraq qiymətləndirir. Öhdəliklər müəyyən edildikcə dərhal uçota alınır. Mövcud qanunvericiliyin və normativ aktların dəyişməsi nəticəsində yarana bilən, eləcə də məhkəmə praktikası nəticəsində kifayət qədər dəqiqliklə qiymətləndirilə bilməyən potensial öhdəliklər əhəmiyyətli ola bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, ətraf mühitin qorunması haqqında qüvvədə olan qanunvericiliyə əməl olunması üzrə mövcud nəzarət sistemi şəraitində ətraf mühitə zərər vurulması ilə bağlı əhəmiyyətli öhdəliklər mövcud deyil.

Qrup öz məhsulları, əməliyyatları və digər fəaliyyətləri ilə əlaqədar olaraq ətraf mühitin qorunması haqqında bir sıra qanun və qaydalara riayət etməlidir. Bu qanun və qaydalara əsasən Qrupun əvvəlki illərdə fəaliyyəti nəticəsində ətraf mühitə dəymiş ziyanı aradan qaldırmaqlıdır. Bu cür öhdəliklər müxtəlif ərazilərdə mövcud olan tullantıların ləğv edilməsi üçün yarana bilər. Bundan əlavə, Qrupun əvvəlki illərdə satılmış aktivlər və ya bağlanmış obyektlər ilə bağlı öhdəlikləri ola bilər. Ətraf mühitə dəymiş ziyanın aradan qaldırılması ilə bağlı əsas tələb və bununla bağlı xərcləri müəyyən etmək mahiyyətə çətinidir. Gələcək xərclərin məbləğinin nəzərəçarpan ola bilməsi və bu cür xərclərin qeydə alındığı dövrdə Qrupun əməliyyat nəticələri üçün əhəmiyyətli ola bilməsinə baxmayaraq bununla bağlı məbləğlərin müəyyən edilməsi praktiki deyildir. Qrup, bu cür xərclərin Qrupun maliyyə vəziyyətinə və ya likvidliyinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərəcəyini gözləmir.

26. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr

“Dostluq” Azərbaycan və Türkmənistan arasında birgə layihə

21 yanvarda Azərbaycan və Türkmənistan Respublikalarının Prezidentləri Xəzər dənizində “Dostluq” neft yatağının birgə kəşfiyyatı və işlənilməsi haqqında hökumətlərarası Anlaşma Memorandumu imzalamışlar. Bu strateji əhəmiyyətli hadisə iki ölkənin birgə əməliyyatlar və neft ixracından kapital axınının əldə edilməsi ilə bağlı qarşılıqlı istəklərini əks etdirir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr (davamı)

“Dostluq” Azərbaycan və Türkmənistan arasında birgə layihə (davamı)

Mütəxəssislərin rəyinə əsasən, “Dostluq” neft yatağının ümumi neft ehtiyatı təqribən 50,000 min ton, qaz ehtiyatı isə təqribən 30,000 milyon ton təşkil edir. Qrup Xəzər dənizindəki bu birgə əməliyyatda dəniz xidmətlərinin göstərilməsindən əlavə gəlirlərin əldə edilməsini gözləyir.

Azərbaycan İnvestisiya Holdinqi

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2020-ci il 7 avqust tarixli Fərmanına uyğun olaraq Azərbaycan İnvestisiya Holdinqi (“AİH”) publik hüquqi şəxs yaradılmışdır. AİH-in yaradılması dövlətə məxsus müəssisələrin idarə olunması sisteminin təkmilləşdirilməsi, onların fəaliyyətinin səmərəliliyinin və şəffaflığının artırılması, həmçinin xərclərin və risklərin optimallaşdırılması yolu ilə onların tam sağlamlaşdırılması istiqamətində struktur islahatlarının dərinləşdirilməsi ehtiyacı ilə bağlıdır.

Bir sıra dövlət şirkətləri və müəssisələri, habelə dövlət payı olan təsərrüfat cəmiyyətləri, o cümlədən Qrup Azərbaycan İnvestisiya Holdinqinin (AİH) idarəetməsinə verilmişdir.

11 fevral 2021-ci il tarixində AİH-in Qrup ilə bağlı dəqiq öhdəlikləri və vəzifələrini müəyyən etmək üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin fəaliyyətinin təşkili haqqında” 10 yanvar 2014-cü il tarixli sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə sərəncam imzalamışdır.

22 fevral 2021-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” QSC-nin sədr və 4 üzvdən ibarət Müşahidə Şurasının tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında Sərəncam imzalamışdır. Müşahidə Şurasının üzvləri Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti və Azərbaycan İnvestisiya Holdinqini təmsil edirlər.

Dövlət investisiyaları

26 fevral 2020-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2522 sayılı Sərəncamına uyğun olaraq iki tankerin tikintisi üçün Şirkətə 9,100 AZN məbləğində dövlət investisiyası ayrılmışdır. Pul vəsaitləri maliyyə hesabatlarının buraxılması tarixinə şirkətin hesabına köçürülməmişdir.